

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií



Diplomová práce

**Makroekonomický pohled na vývoj a stav španělské
ekonomiky**

Bc. Strýček Jan

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jan Strýček

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Makroekonomický pohled na vývoj a stav španělské ekonomiky

Název anglicky

Macroeconomic View of Development and Current Condition of Spanish Economy

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit vývoj a stav ekonomiky Španělska. Budou identifikovány hlavní události, které ovlivnily španělskou ekonomiku. V práci budou vyhodnoceny faktory, které nejvýznamněji pozitivně a negativně ovlivňují ekonomický rozvoj tohoto státu. V rámci práce budou vyhodnocena stěžejní odvětví španělské ekonomiky a zhodnoceny podmínky pro podnikání v tomto státě.

Metodika

Pro zpracování literární rešerše bude využita metoda studia odborné literatury. Vzhledem k zaměření práce budou informace získávány nejen z českých materiálů, ale podstatné budou i zahraniční, především španělské. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat jsou databáze Instituto Nacional de Estadística (národní statistický úřad Španělska) a Eurostatu. Využita bude metoda deskripce, komparace, analýzy a syntézy.

Doporučený rozsah práce

65 – 80 stran

Klíčová slova

finanční krize, HDP, makroekonomický vývoj, inflace, nezaměstnanost, Španělsko, zahraniční obchod

Doporučené zdroje informací

BENEŠ, Vlastislav. Španělsko a Španělé. Praha: Grada Publishing, 1. vydání. 2000. 130 s. ISBN 80-7169-952-7

HOLMAN, Robert. Makroekonomie: středně pokročilý kurz. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 424 s. ISBN 978-80-7179-861-3

CHACÓN, Elvira Martínez a kol. Economía Española. 2. vydání. Barcelona: Editorial Ariel, S.A., 2009. 485 s. ISBN 978-84-344-4557-4

MACH, Miloš. Makroekonomie II. 3. vydání. Slaný: Melandrium, 2001. 367 s. ISBN 80-86175-18-9

SAMUELSON, Paul a NORDHAUS, William. Ekonomie. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1992. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4

SANZ, José María Serrano. De la crisis económica en España y sus remedios. 1. vydání. Zaragoza: Prentas Universitarias de Zaragoza, 2011. 129 s. ISBN 978-84-15274-92-6

TOMEŠ, Zdeněk a kol. Hospodářská politika: 1900-2007. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 262 s. ISBN 978-80-7400-002-7

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Dana Stará, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 3. 9. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Makroekonomický pohled na vývoj a stav španělské ekonomiky" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Chebu dne 16. 3. 2015

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval především vedoucí mé diplomové práce Ing. Daně Staré, Ph.D. za poskytnutí konzultací, cenných rad a odborných připomínek, které mi pomohly zkvalitnit obsah předkládané práce, a také za její ochotu a čas, jež mi v průběhu zpracování této diplomové práce věnovala.

Macroeconomic View of Development and Current Condition of Spanish Economy

Souhrn

Španělská ekonomika je příkladem přehřáté ekonomiky rostoucí rychleji, než byl její potenciál. Ekonomiky, jejímž motorem byla úvěrová expanze. Ekonomiky, které obrovské problémy přinesl trh nemovitostí.

Španělská ekonomika se nevyvíjí od vypuknutí hypotéční krize do současnosti nikterak příznivě. Země se nachází v recesi a potýká se s mnohými ekonomickými problémy, především hospodářským poklesem, vysokou nezaměstnaností, stoupajícím veřejným dluhem, vysokou zahraniční zadlužeností, vysokou mírou inflace, obtížnou situací bankovního sektoru, ztrátovým hospodařením některých autonomních oblastí, poklesem vnitřní poptávky domácností, snížením veřejné spotřeby, atd. Klíčovými odvětvími podílejícími se na tvorbě HDP je sektor služeb a sektor průmyslu. Stablním zdrojem příjmů do státního rozpočtu je cestovní ruch.

Uskutečněné reformy a úsporná opatření Španělsku sice dopomohly zastavit strmý ekonomický pád, ale oživení ekonomiky je prozatím nedostačující. Některé vládou přijaté reformy nepřinesly očekávaný pozitivní efekt. Španělsko se tedy nyní snaží připravit účinná opatření, která by měla podpořit nastartování ekonomiky a její rozkvět.

Klíčová slova: finanční krize, HDP, inflace, makroekonomický vývoj, nezaměstnanost, Španělsko, zahraniční obchod

Summary

Spanish economy is an example of overheated economy growing faster than its potential was. It is an economy whose motor was a credit expansion. An economy where huge problems were caused by the real estate market.

Spanish economy has not been developing in a favorable way since the start of the mortgage crisis. The country is in a recession and deals with many economic problems, above all with economic downturn, high unemployment, rising public debt, high foreign indebtedness, high inflation rate, difficult situation in the banking sector, unprofitable management of some autonomous territories, decline in inner demand of households, cut in public consumption, etc. The key branches having their share in making gross domestic product are the service sector and the industry sector. A stable source of income for the state budget is tourism.

The realized reforms and austerity measures have helped Spain to stop the steep economical decline but the recovery of economy has been insufficient so far. Some of the accepted reforms by the government have not brought the expected positive effects. Spain is, therefore, trying to prepare effective measures directed at the support of economical re-start and its boom.

Keywords: financial crisis, foreign trade, gross domestic product, macroeconomic development, Spain, unemployment

OBSAH

1. ÚVOD	14
2. CÍL PRÁCE A METODIKA.....	15
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA MAKROEKONOMICKÉHO POHLEDU NA VÝVOJ A STAV ŠPANĚLSKÉ EKONOMIKY.....	16
3.1 CHARAKTERISTIKA MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ.....	16
3.1.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT.....	16
3.1.2 INFLACE.....	18
3.1.3 NEZAMĚSTNANOST	20
3.1.4 ZAHRANIČNÍ OBCHOD.....	21
3.2 PŘEDSTAVENÍ ŠPANĚLSKA A JEHO HISTORICKÉHO VÝVOJE OD 20. STOLETÍ PO NOVODOBOU FINANČNÍ KRIZI	22
3.2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ŠPANĚLSKA VE 20. STOLETÍ.....	23
3.2.2 GLOBÁLNÍ NOVODOBÁ FINANČNÍ KRIZE.....	24
3.2.3 ŠPANĚLSKÁ HYPOTÉČNÍ KRIZE.....	25
3.2.4 VLÁDNÍ PROTIKRIZOVÁ OPATŘENÍ VE ŠPANĚLSKU V PRŮBĚHU HYPOTÉČNÍ KRIZE	27
3.2.5 REFORMA TRHU PRÁCE VE ŠPANĚLSKU	28
3.3 ZÁKLADNÍ HOSPODÁŘSKÉ INFORMACE O ŠPANĚLSKU.....	29
3.3.1 MĚNOVÁ JEDNOTKA VE ŠPANĚLSKU	29
3.3.2 CHARAKTERISTIKA POLITICKÉHO PROSTŘEDÍ VE ŠPANĚLSKU	30
3.3.2.1 POLITICKÝ SYSTÉM ŠPANĚLSKA.....	30
3.3.2.2 ČLENSTVÍ V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH.....	30
3.3.2.3 POLITICKÉ NÁTĚKOVÉ SKUPINY	31
3.3.3 CHARAKTERISTIKA OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ VE ŠPANĚLSKU	31
3.3.4 REGULACE ŠPANĚLSKÉHO PRACOVNÍHO TRHU	33
3.3.5 BANKOVNÍ SYSTÉM ŠPANĚLSKA.....	34
3.3.5.1 CENTRÁLNÍ BANKA ŠPANĚLSKA – BANCO DE ESPAÑA	34
3.3.5.2 OPATŘENÍ CENTRÁLNÍ BANKY ŠPANĚLSKA K OŽIVENÍ EKONOMIKY ..	34
3.3.5.3 EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA.....	35

3.3.6	DAŇOVÝ SYSTÉM ŠPANĚLSKA	35
3.3.6.1	PŘÍMÉ DANĚ VE ŠPANĚLSKU	36
3.3.6.2	NEPŘÍMÉ DANĚ VE ŠPANĚLSKU	37
3.3.6.3	MÍSTNÍ DANĚ VE ŠPANĚLSKU	38
4.	VLASTNÍ PRÁCE	39
4.1	EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ VE ŠPANĚLSKU	39
4.1.1	HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT VE ŠPANĚLSKU	39
4.1.1.1	SEKTOR SLUŽEB VE ŠPANĚLSKU.....	43
4.1.1.2	SEKTOR PRŮMYSLU VE ŠPANĚLSKU	44
4.1.1.3	STAVEBNÍ SEKTOR VE ŠPANĚLSKU	46
4.1.1.4	TRH S NEMOVITOSTMI.....	49
4.1.2	INFLACE VE ŠPANĚLSKU	51
4.1.3	NEZAMĚSTNANOST VE ŠPANĚLSKU	53
4.1.4	ANALÝZA VEŘEJNÉHO DLUHU ŠPANĚLSKA	56
4.1.5	ANALÝZA ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ŠPANĚLSKA	58
4.2	PODMÍNKY PODNIKÁNÍ VE ŠPANĚLSKU	62
4.2.1	NÁROČNOST ZALOŽENÍ NOVÉHO PODNIKU VE ŠPANĚLSKU.....	62
4.2.2	DAŇOVÉ PROSTŘEDÍ VE ŠPANĚLSKU	62
4.2.3	ZVYKLOSTI A REGULACE ŠPANĚLSKÉHO PRACOVNÍHO TRHU	62
4.3	ANALÝZA VLIVU HYPOTÉČNÍ KRIZE NA KONKRÉTNÍ ŠPANĚLSKÉ SPOLEČNOSTI PŮSOBÍCÍ VE STAVEBNICTVÍ.....	65
5.	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	69
5.1	ZHODNOCENÍ VÝVOJE A AKTUÁLNÍHO STAVU ŠPANĚLSKÉ EKONOMIKY.....	69
5.2	ZHODNOCENÍ HLAVNÍCH FAKTORŮ A STĚŽEJNÍCH ODVĚTVÍ OVLIVŇUJÍCÍCH EKONOMICKÝ ROZVOJ ŠPANĚLSKA	71
5.3	ZHODNOCENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ŠPANĚLSKA	73
6.	ZÁVĚR.....	74
7.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
8.	PŘÍLOHY	81

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Objem majetku ve formě nemovitostí španělských a amerických domácností v roce 2004 (v % HDP).....	26
Graf 2: Vývoj míry růstu reálného HDP ve Španělsku v letech 2004 – 2013 (dle ESA 2010, v %)	40
Graf 3: Vývoj HDP na obyvatele ve Španělsku, ČR a EU27 v letech 2005 – 2013 (v PPS na obyvatele).....	41
Graf 4: Struktura sektoru služeb podle podílu na tvorbě HDP ve Španělsku v roce 2013 (dle ESA 2010, v % z celku).....	44
Graf 5: Vývoj počtu osob pracujících ve stavebnictví ve Španělsku v letech 2005 – 2011	46
Graf 6: Celkový obrat ve stavebnictví ve Španělsku v letech 2005 – 2011 (v mld. EUR) .	47
Graf 7: Vývoj počtu stavebních společností ve Španělsku v letech 2005 - 2011	48
Graf 8: Vývoj počtu nové výstavby ve Španělsku dle charakteru stavby v letech 2001 - 2012	49
Graf 9: Meziroční změna objemu poskytnutých hypoték ve Španělsku v letech 2004 - 2013 (v %)	51
Graf 10: Vývoj míry inflace a základní úrokové sazby ECB v letech 2002 – 2008 (v %) .	52
Graf 11: Vývoj míry inflace (HICP) v letech 2005 – 2014 (průměrné roční tempo růstu, v %)	53
Graf 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku a EU28 v letech 2004 – 2014 (v %) .	54
Graf 13: Vývoj počtu nezaměstnaných ve Španělsku v letech 2006 – 2014 (data vždy ze 4. kvartálu daného roku, v tisících).....	55
Graf 14: Vývoj veřejného dluhu vůči HDP ve Španělsku v letech 2006 - 2014 (v %).....	57
Graf 15: Meziroční změna vývozu a dovozu Španělska v letech 2009 – 2014 (v %)	60
Graf 16: Teritoriální struktura vývozu Španělska v roce 2014 (v %)	61
Graf 17: Teritoriální struktura dovozu Španělska v roce 2014 (v %)	61

Graf 18: Podíl jednotlivých odvětví na celkovém ročním obratu společnosti ACS Group v roce 2013 (v %)	65
Graf 19: Roční obrat společnosti ACS Group v letech 2005 - 2013 (v mil. EUR)	66
Graf 20: Poměr domácích a zahraničních tržeb na celkovém ročním obratu společnosti ACS Group v letech 2007 - 2013 (v %)	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Klíčové historické okamžiky Španělska ve 20. století.....	24
Tabulka 2: Objem poskytnutých hypoték ve Španělsku v letech 2004 - 2013 (v mld. EUR)	26
Tabulka 3: Maastrichtská konvergenční kritéria.....	29
Tabulka 4: Přehled právních forem podnikání ve Španělsku	32
Tabulka 5: Popis základních regulí španělského trhu práce platných v roce 2014.....	33
Tabulka 6: Přehled přímých daní platných v roce 2014 ve Španělsku	36
Tabulka 7: Přehled nepřímých daní platných v roce 2014 ve Španělsku.....	37
Tabulka 8: Vývoj HDP ve Španělsku v letech 2005 – 2014 (dle ESA 2010, v mil. EUR). 39	
Tabulka 9: Vývoj podílu jednotlivých složek na tvorbě HDP ve Španělsku v letech 2005 – 2014 (dle ESA 2010, v % z celku).....	42
Tabulka 10: Podíl jednotlivých složek na spotřebě HDP ve Španělsku v roce 2008 a 2013 (dle ESA 2010, v % z celku).....	43
Tabulka 11: Průměrná cena bydlení za metr čtvereční ve Španělsku v letech 2001 - 2014 (v EUR za m ²) a roční změna cen bydlení ve Španělsku (v %).....	50
Tabulka 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku v jednotlivých kvartálech roku 2013 a 2014 (v %).....	56
Tabulka 13: Kvartální vývoj veřejného dluhu vůči HDP ve Španělsku v letech 2013 – 2014 (v %).....	58
Tabulka 14: Vývoj obchodní bilance Španělska v letech 2008 – 2014 (v mil. EUR)	59
Tabulka 15: Maximální a minimální vyměřovací základ ve Španělsku v letech 2011 - 2015 (v EUR).....	63
Tabulka 16: Sazby sociálního pojištění platné ve Španělsku v roce 2014.	64
Tabulka 17: Vývoj počtu zaměstnanců společnosti ACS Group v letech 2004 - 2013	66

Tabulka 18: Shrnutí vývoje a aktuálního stavu v roce 2014 vybraných makroekonomických ukazatelů ve Španělsku 70

Tabulka 19: Shrnutí nejvýznamnějších faktorů pozitivně a negativně ovlivňujících ekonomický rozvoj Španělska v období 2013 – 2014..... 72

1. ÚVOD

Španělská ekonomika zažívala od počátku 21. století období hospodářského růstu, který byl následkem přijetí eura. Došlo k usnadnění pohybu mezinárodního kapitálu. Země podporovala růst HDP a patřila mezi nejvíce rostoucí západoevropské ekonomiky. Hospodářský růst byl doprovázen obrovským rozkvětem trhu nemovitostí a s ním souvisejících odvětví, především stavebnictví. Vyhledky byly více než pozitivní, avšak jen do doby vypuknutí novodobé globální finanční krize.

Novodobá finanční krize, někdy také nazývaná hypoteční krizí, zasáhla Španělsko tak výrazně, že její vliv na hospodářství země je stále markantní. Všeobecně je téma „novodobé finanční krize“ stále diskutovaným tématem nejen ve Španělsku. Nepochybně její vliv na ekonomickou i sociální oblast doznívá ve světě do současnosti.

Nabízí se tedy otázka, jaký je aktuální stav španělské ekonomiky a jaký ekonomický vývoj dovedl ekonomiku země do stavu, v jakém se nachází nyní. Je důležité věnovat pozornost jednotlivým makroekonomickým ukazatelům, aby došlo k pochopení celkové hospodářské situace země v širším kontextu.

Obecně se má za to, že stavební sektor Španělska prožívá těžkou krizi, v porovnání s ostatními odvětvími podílejícími se na tvorbě HDP v zemi, prakticky největší. Je důležité zkoumat a analyzovat, zda je tomu skutečně tak, nebo zda se projevuje tendence generalizovat fakta.

Bylo by zajímavé se podrobněji zaměřit na konkrétní společnost působící ve Španělsku a sledovat její hospodářský vývoj od doby vypuknutí novodobé finanční krize.

Španělsko se řadí mezi evropské státy, jejichž ekonomický vývoj v posledních deseti letech zažil bouřlivý otřes. Bezesporu stojí za to zaostřit se makroekonomickým pohledem na tuto zemi.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem diplomové práce na téma „Makroekonomický pohled na vývoj a stav španělské ekonomiky“ bude popsat a zhodnotit vývoj a stav ekonomiky Španělska od doby vypuknutí novodobé finanční krize do současnosti.

V práci budou analyzovány hlavní odvětví španělské ekonomiky. Jelikož se novodobá finanční krize vyvinula z hypotéční krize, bude důraz kladen především na sektor stavebnictví a situaci na trhu nemovitostí.

Teoretická část práce bude stručně vymezovat hlavní podklady řešené problematiky mající v další práci funkci koncepčního základu pro zpracování vlastní práce. Účelem bude teoreticky definovat základní makroekonomické ukazatele, s jejichž pomocí se měří výkonnost ekonomiky. V této části bude také popsán historický vývoj Španělska ve 20. a 21. století. Pozornost bude věnována období od vypuknutí novodobé finanční krize. Bude charakterizováno Španělsko všeobecně, tzn. jeho politické prostředí, daňový systém, bankovní systém a právní formy podnikání.

Ve vlastní práci bude provedena makroekonomická analýza vývoje Španělska od doby vypuknutí novodobé finanční krize a popsán aktuální stav v roce 2014. Pozornost bude věnována základním odvětvím španělské ekonomiky podílejících se na tvorbě HDP. Vyhodnoceny budou zásadní faktory, které negativně a pozitivně ovlivňují ekonomický rozvoj země. Zároveň bude popsáno podnikatelské prostředí ve Španělsku.

Součástí práce bude rovněž analýza vlivu novodobé finanční krize na konkrétní stavební společnost působící ve Španělsku, a to společnosti ACS Group. Bude posouzen obrat firmy a počet zaměstnanců od roku 2007, tedy počátku vypuknutí globální novodobé finanční krize. Zjištěné údaje a výsledky budou shrnuty a dány do vzájemných souvislostí.

Budou využívány primární i sekundární zdroje dat. Budou využívány znalosti z české a zahraniční literatury a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat bude databáze Národního statistického úřadu Španělska (Instituto Nacional de Estadística) a Eurostatu. Důležitým pramenem informací budou různé španělské odborné materiály.

V diplomové práci budou vybrána nejdůležitější data a ty dána do vzájemných souvislostí. Ve velké míře bude využíváno grafů a tabulek, které budou autorem vytvářeny tak, aby co nejlépe dokreslovaly popisovanou problematiku a shrnovaly dosažené výsledky.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA MAKROEKONOMICKÉHO POHLEDU NA VÝVOJ A STAV ŠPANĚLSKÉ EKONOMIKY

3.1 CHARAKTERISTIKA MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ

Rozhodujícími makroekonomickými ukazateli, podle kterých je posuzována výkonnost ekonomiky země, jsou především hrubý domácí produkt, zaměstnanost resp. nezaměstnanost, inflace a čisté vývozy (saldo bilance zahraničního obchodu).

3.1.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

Hrubý domácí produkt (HDP) měří objem finální produkce, jenž byl vytvořen za určité časové období výrobními faktory, které působily na území daného státu. U výrobních faktorů se přihlíží k jejich působení na území daného státu nikoliv k tomu, kdo je jejich vlastníkem. Časovým obdobím bývá zpravidla jeden rok. V mezinárodním srovnávání se též používá ukazatel HDP na obyvatele. [2]

Hrubý domácí produkt je jedním ze základních národohospodářských ukazatelů používaných ve statistické praxi k měření výkonnosti ekonomiky. Český statistický úřad určuje HDP jakou souhrn hodnot přidaných zpracování ve všech odvětvích činností, považujících se v systému národního účetnictví za produktivní. Jedná se o propočet v kupních cenách, za něž jsou uskutečňovány tržní výkony tj. včetně daní z produktů a bez dotací na produkty. U netržních služeb je přidaná hodnota vyjádřena jako souhrn náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách. [2]

Pro mezinárodní porovnání je nezbytné ukazatel HDP přepočítat na srovnatelnou úroveň. Pro toto srovnání se používá přepočet HDP na jednoho obyvatele.

HDP může být definován třemi způsoby, a to produkční metodou, výdajovou metodou a důchodovou metodou.

Produkční metoda

Tímto způsobem se HDP vypočítává jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů či odvětví a čistých daní na produkty, které nejsou rozvrženy do sektorů a odvětví. Jedná se také o vyrovnávací položku účtu výroby za národní hospodářství celkem, kde se na straně zdrojů zachycuje produkce a na straně užití mezipotřeba. Hrubá přidaná hodnota je rozdílem mezi produkcí a mezipotřebou. Vzhledem k tomu, že produkce se oceňuje v základních cenách a užití v kupních cenách, je strana zdrojů za národní hospodářství celkem doplněna o daně snížené o dotace na výrobky. [6]

$$\text{HDP} = \text{produkce} - \text{mezipotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}$$

Výdajová metoda

HDP se touto metodou počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí, které slouží domácnostem. Tvorba hrubého kapitálu se člení na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a na čisté pořízení cenností. [10]

$$\text{HDP} = \text{výdaje na konečnou spotřebu} + \text{tvorba hrubého kapitálu} + \text{vývoz výrobků a služeb} - \text{dovoz výrobků a služeb}$$

Rozlišují se výdaje domácností na spotřebu, hrubé soukromé investiční výdaje, vládní nákupy statků a služeb a čisté vývozy, tj. rozdíl mezi exportem a importem.

Důchodová metoda

Tímto postupem se HDP vypočítá jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem.

$$\text{HDP} = \text{náhrady zaměstnanců tj. mzdy a platy, sociální příspěvky zaměstnanců} + \text{daně z výroby a z dovozu} - \text{dotace} + \text{čistý provozní přebytek} + \text{čistý smíšený důchod} + \text{spotřeba fixního kapitálu}$$

Dle způsobu ocenění se rozlišují dvě kategorie HDP:

reálný HDP – je ukazatel ve srovnatelných (stálých) cenách, např. v cenách určitého výchozího roku, a je tedy očištěný od inflace;

nominální HDP - představuje ukazatel v běžných (skutečných) cenách.

Pro mezinárodní srovnávání je nezbytné ukazatel HDP přepočítat na srovnatelnou úroveň. Pro toto srovnání se používá přepočet HDP na jednoho obyvatele. Zároveň je nutné používat stejné jednotky. Hojně se používá srovnání HDP v dolarech či v eurech. Často se rovněž provádí srovnání HDP na jednoho obyvatele v PPS (Purchasing Power Standard = standard kupní síly). [6]

Standard kupní síly je společná měnová jednotka, která stírá rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi. Jde o uměle vytvořenou měnu používanou při mezinárodních srovnáních k vyjádření objemu ekonomických agregátů. Údaj se získá jako podíl hodnoty vyjádřené v národní měně a příslušné parity kupní síly. [21]

3.1.2 INFLACE

Inflace je projevem ekonomické nerovnováhy a jejím vnějším znakem je růst cenové hladiny. Zmenšuje se množství zboží a služeb, které je možné si koupit za peněžní jednotku. Jedná se o zmenšování kupní síly peněz. Obvykle je společností vnímána negativně. [5]

Inflaci je možné definovat jako nepřetržitý růst agregátní cenové hladiny v čase, jenž zachycuje všechna zboží a služby. Inflace současně znamená znehodnocení peněz (vkladů), ve vztahu k míře inflace tedy míru znehodnocení peněz.

Opakem inflace je deflace neboli snižování cenové hladiny, které znamená reálné zdražení všech budoucích závazků (splátek úvěru, přímých daní, smluvně dohodnutého nájemného, atd.). Pro období deflace je typický růst počtu insolvencí, konkurzů a nezaměstnanosti. [6]

Příčinou inflace je zvyšování fyzického objemu peněz v ekonomice, kterému neodpovídá růst produkce. Centrální banka každého státu usměřuje množství peněz v ekonomice na základě své měnové politiky. Obecně se rozlišují dva základní typy inflace – inflace nabídková (nákladová) a inflace poptávková. [11]

Nabídková inflace vzniká tehdy, pokud růst nákladů zapříčiní pokles agregátní nabídky, a tím jsou ceny vytlačovány nahoru. Příčinou nabídkové inflace je především růst mezd, promítající se do růstu cen, a růst cen surovin na světových trzích (zejména ropy). [10]

Inflace poptávková je vyvolaná poptávkovým inflačním impulzem – růstem agregátní poptávky, jenž překračuje výrobní potenciál země a zvyšování produktu není dostatečné. Rostoucí poptávka naráží na omezenou nabídku komodit, a jejich ceny se proto zvyšují. Inflační impuls musí být akomodován růstem peněžní zásoby. [2]

Inflaci je možné z hlediska kvantitativního klasifikovat do tří kategorií – mírná inflace, pádivá inflace a hyperinflace.

Při mírné inflaci rostou ceny pomalu, ceny jsou relativně stabilní. Lidé důvěřují penězům, mírné zvýšení cen považují za přijatelné a nesnaží se zbavovat oběživa ve prospěch reálného bohatství.

U pádivé inflace je tempo růstu cen vyšší než tempo růstu výroby. Kupní síla peněz klesá, a proto se jí lidé snaží držet co nejméně. Finanční trhy odumírají a lidé hromadí hmotné statky. Většina kontraktů je obecně indexována cenovým indexem, nebo je formulována v zahraniční měně. [11]

Hyperinflace je extrémním případem pádivé inflace, kdy tempo růstu cen je mimořádně vysoké. Ceny jsou nestabilní a peníze tedy přestávají plnit své funkce (dochází k přímé směně zboží bez použití peněz). Pro ekonomiku to znamená rozpad peněžního systému a zhroucení hospodářských vazeb. [11]

Míra inflace je změna cenového indexu v procentech oproti minulému období. Obecně je inflace definována jako projev ekonomické nerovnováhy, jehož vnějším znakem je růst cenové hladiny. [2]

$$\text{Míra inflace (rok } t) = \frac{\text{cenová hladina (rok } t) - \text{cenová hladina (rok } t - 1)}{\text{cenová hladina (rok } t - 1)} \times 100$$

Inflace je měřena pomocí různých cenových indexů. Nejčastěji v praxi používanými cenovými indexy jsou index spotřebitelských cen, index cen výrobců a deflátor HDP.

3.1.3 NEZAMĚSTNANOST

Mezi stěžejní ekonomické ukazatele se řadí nezaměstnanost. Ta je téměř ve všech zemích světa jedním ze závažných problémů dnešní doby.

Nezaměstnanost vzniká jako nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách. Leckdy je označována za projev poruch na trhu práce. Nedostatek volných pracovních míst vypovídá o tom, že na trhu práce není pro zvýšenou nabídku pracovních sil vytvořena dostatečná poptávka. [5]

Nezaměstnanost má nejen ekonomický, ale rovněž sociální dopad. Pro většinu lidí je ztráta zaměstnání traumatizující událost. V dlouhodobějším horizontu může vést ke zhoršení psychického i fyzického zdraví, zvýšení výskytu chorob kardiovaskulárního systému, depresí, neurologických onemocnění, alkoholismu, sebevražd. [11]

Nezaměstnanost se podle příčiny, jež ji vyvolává, diferencuje na nezaměstnanost frikční, strukturální a cyklickou.

Frikční nezaměstnanost vzniká z faktu nepřetržitého pohybu trhu práce respektive neustálého pohybu lidí mezi oblastmi a pracovními místy nebo v jednotlivých stádiích životního cyklu. Pracující odcházejí ze zaměstnání a hledají nové zaměstnání s podobnou klasifikací, avšak následkem nedokonalých informací na trhu práce trvá toto hledání nové práce určitý čas. Jelikož nezaměstnaný očekává lepší nabídky a chce si vybrat co nejlépe, nemusí okamžitě přijmout poprvé nabízené zaměstnání. Tento druh nezaměstnanosti trvá většinou po krátkou dobu. Mezi jednotlivými pracovními místy dochází k transferu osob zcela běžně. Podnětem k tomuto přesunu mohou být vlastní potřeby lidí (vidina vyšší mzdy či lepšího pracovního prostředí a kolektivu) nebo ostatní ekonomické potřeby (například organizační změny, technologický vývoj). [11]

Za součást frikční nezaměstnanosti je možné považovat sezónní nezaměstnanost neboli sezónní fluktuaci poptávky po práci. Ta je zapříčiněna nepravidelností produkce v odvětvích, ve kterých je produkce závislá na počasí (například: zemědělství, stavebnictví, rybolov, lesnictví) a odchylkami ve spotřebě způsobené střídáním ročních období (například: služby spojené s turistikou, obuvnický průmysl) nebo výkyvy ve spotřebě vyvolané institucionálními příčinami (například: vánoční a velikonoční svátky). [10]

Strukturální nezaměstnanost vzniká tehdy, jestliže v daném období existuje v dané zemi (oblasti) nesoulad mezi kvalifikačními požadavky na různé druhy prací a volnými pracovními místy v daném místě (oblasti, zemi) na straně jedné a existující kvalifikací pracovních sil a územní alokací pracovních sil na straně druhé. [2] Tento druh nezaměstnanosti trvá zpravidla déle než frikční nezaměstnanost. Tato skutečnost je způsobena tím, že lidé jsou nuceni získat novou kvalifikaci (rekvalifikace může trvat delší čas) nebo se přestěhovat do nové oblasti s volnými pracovními místy.

Cyklická nezaměstnanost vzniká v období, kdy ekonomika prožívá fázi celkového hospodářského poklesu (poptávka po zboží klesá a klesá tedy i produkce). Postihuje takřka všechna odvětví ekonomiky, neboť poptávka po práci klesá ve všech oborech. Lidé, kteří ztratili zaměstnání v jednom odvětví, nemohou nalézt uplatnění ani v jiném. [5]

3.1.4 ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Zahraniční obchod je jedna z forem mezinárodních ekonomických vztahů. Jedná se o oběh zboží, který překračuje hranice země. Mezinárodní obchod se sestává z dovozu a vývozu. Souhrnem dovozu a vývozu je obrat mezinárodního obchodu. *Obchodní bilance je saldo vznikající mezi celkovou hodnotou vývozu a dovozu země nebo skupiny zemí za určité období. [8]*

Zahraniční obchod se sleduje ve dvojí základní struktuře – územní (teritoriální) a zbožové (komoditní). To, jak je země závislá na zahraničním obchodu, se měří většinou jako podíl vývozu na vyrobené produkci nebo podíl dovozu na spotřebované produkci v zemi. [8]

3.2 PŘEDSTAVENÍ ŠPANĚLSKA A JEHO HISTORICKÉHO VÝVOJE OD 20. STOLETÍ PO NOVODOBOU FINANČNÍ KRIZI

Oficiální název státu je Španělské království (španělsky Reino de España). Španělsko je konstituční monarchií. Od počátku 18. století zde vládne dynastie Bourbonů. Králem je od 19. 6. 2014 Filip VI. Španělský, který do úřadu nastoupil po abdikaci svého otce Juana Carlose I.. [1]

Hlavním a zároveň největším městem je Madrid.

Se svou rozlohou 504 782 km² zaujímá Španělsko 85 % Pyrenejského poloostrova. Sousedí s Andorrou, Gibraltarem, Francií a Portugalskem. Součástí španělského území jsou Baleárské ostrovy a Kanárské ostrovy. Zvláštní autonomní oblastí je Španělská severní Afrika, která je tvořena dvěma provinciemi – Ceuta a Melilla. [1]

Země se skládá ze 17 autonomních oblastí: Andaluzie, Aragón, Asturie, Kanárské ostrovy, Kantabrie, Castilla – La Mancha, Castilla y León, Katalánie, Extremadura, Galicie, Baleárské ostrovy, Madrid, Murcie, Navarra, La Rioja, Valencie a Vasco País. [13]

Celkový počet obyvatel země je 46 725 164¹⁾. Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozsidleno, protože velká města, kromě Madridu a Zaragozy, leží u pobřeží. Ve vnitrozemí žije zhruba 30 obyvatel na km² a tato část Španělska je velmi chudá. [42]

Ke španělské národnosti se hlásí 74 % obyvatel. Druhou nejpočetnější národností jsou Katalánci (17 %), třetí Galicijci (7 %) a čtvrtá Baskové (2 %).

Úředním jazykem je španělština. V některých autonomních oblastech hovoří místní obyvatelé dalšími jazyky, například je zde užívaná katalánština (v Katalánii), galicijština (v Galicii), baskičtina (v Baskicku) nebo valencijština (ve Valencii).

Španělsko je členem všech významných mezinárodních organizací a všech jejich specializovaných agentur a organizací – EU (Evropská unie), NATO (Severoatlantická aliance) a OSN (Organizace spojených národů). Rovněž se zapojuje do činnosti mnoha mezinárodních institucí. [58]

¹⁾ Údaj platný k 1. 1. 2014.

3.2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ŠPANĚLSKA VE 20. STOLETÍ

Španělsko prošlo ve 20. století pozoruhodným vývojem. V období první světové války²⁾ bylo Španělsko neutrální. V roce 1923 byla v zemi vyhlášena generálem Miguelem Primo de Riverou diktatura. Ta měla oporu především ze strany samotné armády, dělníků a intelektuálů. Byla zakázána činnost opozičních stran a všech anarchistických hnutí. Hrozba státního bankrotu, z důvodu značných výdajů v oblasti veřejných služeb, a obrovský tlak opozice vedly k tomu, že generál Primo de Rivera v roce 1930 abdikoval. [1]

Po vítězství republikánů ve volbách opustil král Alfonso XIII. zemi a byla vyhlášena druhá republika. Byly realizovány zásadní sociální reformy, které se setkaly s odporem ze strany církve, buržoazie a částečně i armády. Politická a hospodářská nestabilita vyústila v roce 1936 v občanskou válku. Armáda pod vedením generála Francisca Franca vojensky vystoupila proti demokraticky zvolené vládě republikánů. Tento konflikt si vyžádal přes 500 tisíc mrtvých a způsobil obrovský hospodářský propad. Španělsko po něm zůstalo zpustošeno. Po skončení občanské války upevnil generál Francisco Franco svou moc a přebírá vládu nad zemí až do své smrti, tj. do roku 1975. [12]

V období druhé světové války³⁾ si Španělsko zachovávalo neutralitu. Po jejím skončení byla země diplomaticky izolována. K obratu došlo až v padesátých letech, kdy se podařilo překonat autarkní systém hospodářství. V tomto období se Španělsko stalo členem OSN, UNESCO, Mezinárodního měnového fondu a Světové banky. V roce 1959 byl přijat Stabilizační plán hospodářství, v němž byly vymezeny čtyři strategické cíle – stabilizace makroekonomického vývoje, liberalizace ekonomiky, konvertibilita pesety a začlenění země do evropských struktur. [1]

Po smrti generála Francisco Franca v roce 1975 se vlády ujal Juan Carlos I. a v ekonomické rovině nastalo období transformace postavené na liberalizaci a restrukturalizaci. V roce 1986 se podařilo Španělsku splnit cíl a bylo přijato do Evropského společenství. V této době byla světová ekonomika na vzestupu, což přispělo k dynamickému růstu španělské ekonomiky na konci 80. let 20. století. [7]

²⁾ První světová válka trvala od 28. 7. 1914 do 11. 11. 1918. [4]

³⁾ Druhá světová válka proběhla od 1. 9. 1939 do 2. 9. 1945. [4]

Země vstoupila 1. 1. 1999 do eurozóny. Tato skutečnost měla za následek mimořádný hospodářský růst Španělska. Přijetí eura usnadnilo mezinárodní pohyb kapitálu.

Tabulka 1: Klíčové historické okamžiky Španělska ve 20. století

rok 1923	Generál Primo de Rivera vyhlásil diktaturu.
rok 1930	Generál Primo de Rivera abdikoval.
14.4. 1931	Španělsko podruhé ve své historii vyhlášeno republikou.
17.7. 1936 – 1.4. 1939	Španělská občanská válka, která znamenala obrovský hospodářský propad. Po jejím skončení se ujímá vlády generál Francisco Franco.
1939 - 1975	Období diktatury Fracisco Franca.
rok 1975	Juan Carlos I. se stal španělským králem.
rok 1986	Vstup Španělska do Evropského společenství.

Zdroj: vlastní zpracování podle: BENEŠ, Vlastislav a kol. *Španělsko a Španělé*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2000. 156 s. ISBN 80-7169-952-7.

3.2.2 GLOBÁLNÍ NOVODOBÁ FINANČNÍ KRIZE

Historický vývoj Španělska na začátku 21. století ovlivnila novodobá globální finanční krize, která odstartovala roku 2007 v USA. Ta ovlivňuje dění na kapitálových trzích až do současnosti (tj. rok 2014).

Tato krize byla vyvolána problémy na hypotéčním trhu USA, kdy se hypoteční agentury Freddie Mac a Fannie Mac dostaly do vážných problémů. Obě tyto banky byly zřízeny vládou USA za účelem získávání fondů na financování hypoték. Na počátku 21. století zažíval americký trh s nemovitostmi obrovský rozmach a současně výsledky obou výše zmíněných hypotéčních agentur vykazovaly dobré výsledky. Expanze úvěrů podpořila růst cen nemovitostí, které mezi roky 2000 až 2006 vzrostly až o 170 %. [15]

Poté však nastalo oslabení tempa růstu cen nemovitostí a spolu s ním zvýšení úrokových sazeb. Méně bonitní lidé začali mít potíže se splácením hypotéčních úvěrů a finanční produkty sloužící k jejich financování začaly klesat. Nemovitostní cenová bublina v roce

2007 začala splaskávat. Krach hypotéčního trhu spustil finanční krizi, jež měla dopad na všechny sektory ekonomiky. Bankrotem skončily mnohé investiční banky. V roce 2008 se krize rozšířila do Evropy a negativně dopadla i na Španělsko, které si však vypěstovalo vlastní hypotéční hrozbu ovlivňující hospodářskou situaci země dodnes (tj. rok 2014). [15]

3.2.3 ŠPANĚLSKÁ HYPOTÉČNÍ KRIZE

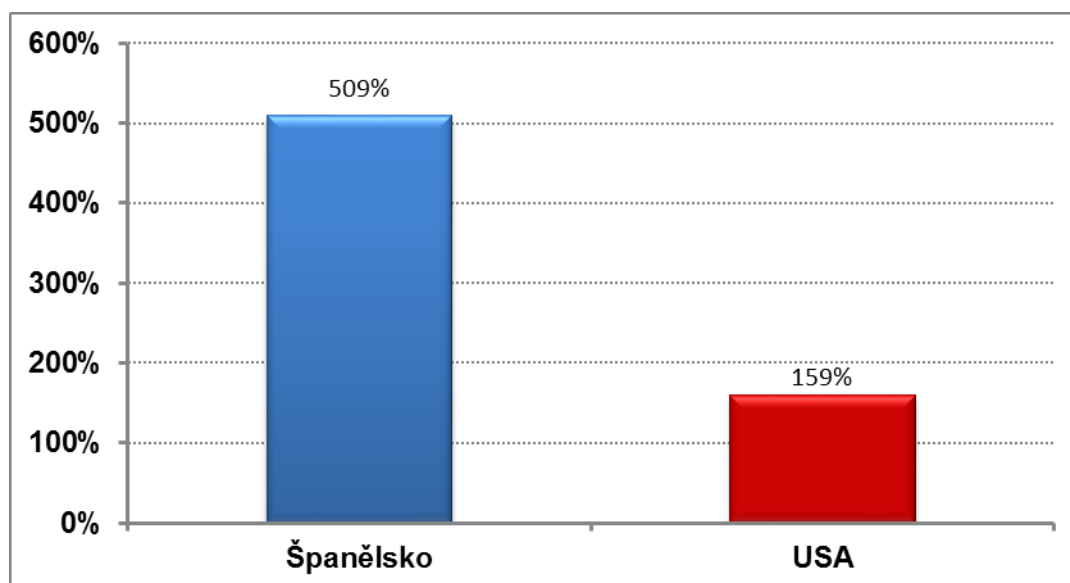
Španělsko od přijetí eura až do roku 2007 zažívalo období mimořádného hospodářského růstu, který byl doprovázen obrovským rozkvětem trhu s nemovitostmi. Ceny nemovitostí vzrostly. Banky zaznamenaly nebyvalý nárůst hypotéčních úvěrů a půjček stavebním společnostem, developerům i samotným kupujícím. Docházelo k prodlužování doby splatnosti hypoték mnohdy až na 40 až 50 let. Klienti bank předpokládali, že úrokové sazby se udrží na nízké úrovni. Španělská výstavba nových bytových jednotek zažívala nevídaný boom. [9]

Španělská ekonomika dosáhla rychlého hospodářského růstu, avšak její členství v eurozóně nedovolilo omezit objem měnové zásoby a účinně potlačit inflaci. Růst měnové zásoby hnalo nahoru zejména ceny zboží a služeb, které nešlo převážet přes hranice. To vysvětluje boom trhu nemovitostí ve Španělsku.

O neotřesitelné víře Španělů v sílu trhu nemovitostí svědčí fakt, že v roce 2004 činil objem majetku španělských domácností ve formě nemovitostí 521 mld. EUR, což odpovídalo 509 % HDP. Španělský realitní trh měl velký prostor, kam mohl padnout. Graf 1 ukazuje na obrovský rozdíl mezi objemem majetku ve formě nemovitostí španělských a amerických domácností v roce 2004. [9]

Masivní boom na trhu nemovitostí před vypuknutím krize dokládá tabulka 2. Ceny domů a bytů do roku 2007 rostly a objem poskytnutých hypoték se v roce 2007 blížil hranici 300 mld. EUR.

Graf 1: Objem majetku ve formě nemovitostí španělských a amerických domácností v roce 2004 (v % HDP)



Zdroj: vlastní zpracování podle: KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-3199-5.

Již v roce 2005 začala Evropská centrální banka postupně zvyšovat krátkodobé úrokové sazby. Poté začala mít část klientů bank problémy se splácením hypoték, jelikož většina úvěrů na bydlení byla ve Španělsku strukturována jako půjčka s variabilním úrokem založeným na krátkodobých sazbách. [9]

Tabulka 2: Objem poskytnutých hypoték ve Španělsku v letech 2004 - 2013 (v mld. EUR)

	2004	2005	2006	2007	2008
Objem hypoték (v mld. EUR)	194,674	247,469	297,114	299,688	206,028
	2009	2010	2011	2012	2013
Objem hypoték (v mld. EUR)	149,290	122,490	77,958	51,743	37,484

Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. INEbase:

Mortgages. [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=3216>>.

To byl první signál ochlazení španělského realitního trhu a nadcházející deprese. Následoval pokles cen akcií ze sektoru nemovitostí, pokles cen nemovitostí, krize úvěrů a recese ve stavebnictví v návaznosti na celou ekonomiku.

3.2.4 VLÁDNÍ PROTIKRIZOVÁ OPATŘENÍ VE ŠPANĚLSKU V PRŮBĚHU HYPOTÉČNÍ KRIZE

Španělsko jako první z členských států Evropské unie reagovalo na nastalý nepříznivý ekonomický vývoj země a vláda připravila protikrizový stimulační balíček, který představila v roce 2008 a 2009. Cílem bylo zavést konkrétní opatření, která by dokázala španělskou ekonomiku oživit a co nejrychleji a nejefektivněji ji vyvést z hospodářské recese.

Prioritou vlády bylo prodloužení doby splátek hypoték, zvýšení minimální mzdy, odpočet ve výši 400 EUR z každého daňového přiznání, větší investice státu do veřejných prací, pomoc při zařazování nezaměstnaných do pracovního procesu a zvýšení starobních důchodů. [57]

Španělská vláda v roce 2008 vytvořila speciální fond na podporu finančního systému. V roce 2009 snížila vládní i ministerské výdaje a přijala rozpočtová opatření v hodnotě 10 miliard EUR.

Mezi nejvýznamnější vládní protikrizová opatření se řadí, podle [57]:

- **Pomoc rodinám se splácením hypoték**

Vláda umožnila rodinám, které nebyly schopny splácet své hypotéky (týkalo se hypoték do výše 170 tisíc EUR), odložit na dva roky své měsíční splátky až do výše 500 EUR.

- **Pomoc automobilovému průmyslu**

Na podporu automobilového průmyslu byly uvolněny přibližně 4 miliardy EUR s cílem zvýšení konkurenceschopnosti tohoto odvětví, udržení úrovně zaměstnanosti a podpoření poptávky.

Balíček opatření zahrnoval například bezúročné půjčky do výše 10 tisíc EUR na koupi nového vozu v případě sešrotování toho starého, finanční prostředky na podporu úvěrů na koupi automobilů a na vývoj a výrobu elektromobilů a hybridních vozů.

- **Zvýšení sociálních dávek**

Zvýšení sociálních dávek se týkalo nízkopříjmových domácností a chudých skupin obyvatelstva s cílem zvýšit fiskální stimul zaměřený na spotřebitele.

- **Pobídky pro firmy s cílem snížení nezaměstnanosti**

Pobídky se zaměřily na snížení počtu nezaměstnaných a vláda na ně vyčlenila 170 miliónů EUR.

Byl zaveden příspěvek ve výši 1500 EUR na jedno pracovní místo, které firma obsadí nezaměstnaným se závislou rodinou. [57]

3.2.5 REFORMA TRHU PRÁCE VE ŠPANĚLSKU

Poslední reformou, která proběhla ve Španělsku, byla reforma vlády Lidové strany premiéra Mariana Rajoya z roku 2012. Cílem bylo vybudovat nový model pracovněprávních vztahů, jenž by omezil ztrátu pracovních míst a zvýšil flexibilitu systému. Bohužel opatření zavedená touto reformou nejsou úspěšná tak, jak se předpokládalo. Důvodem je především to, že reforma nereflektovala na strukturální problémy španělského trhu práce. Reforma nedokázala vytvořit stabilní a kvalitní pracovní místa. [54]

Součástí reformy byly následující změny, podle [54]:

- Snížení výše odstupného při propouštění zaměstnanců;
- Podpora firemních smluv na úkor kolektivních;
- Zvýšení možností zaměstnavatelů jednostranně a podstatně měnit pracovní podmínky;
- Odstranění požadavku správního povolení pro hromadné propouštění;
- Zrušení některých bonusů pro firmy (zrušení slev pro matky vracející se do práce po mateřské dovolené, atd.);
- Zavedení hranice (24 měsíců) na prodlužování smluv na dobu určitou.

Snahou vlády v roce 2014 je sjednotit podmínky pracovního trhu a připravit rozsáhlou legislativní reformu. Ta by se měla začít připravovat v roce 2015 a v důsledku dopomoci Španělsku ke zvýšení zaměstnanosti. [58]

3.3 ZÁKLADNÍ HOSPODÁŘSKÉ INFORMACE O ŠPANĚLSKU

3.3.1 MĚNOVÁ JEDNOTKA VE ŠPANĚLSKU

Oficiální peněžní jednotkou od roku 2002 je Euro (společná peněžní jednotka pro země Evropské měnové unie). Původní národní měnou byla do té doby ve Španělsku peseta.

Španělsko jako členský stát Evropské unie muselo pro zavedení měny Euro splnit tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria. Tato kritéria jsou uvedena v čl. č. 140/1 Smlouvy o fungování EU a v Protokolu č. 13 o kritériích konvergence a Protokolu č. 12 o postupu při nadměrném schodku. [20]

Tabulka 3: Maastrichtská konvergenční kritéria

1. Kritérium cenové stability	Průměrná inflace nepřesáhne hranici 1,5 % míry inflace tří členských států s nejlepšími výsledky cenové stability.
2. Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poměr veřejného dluhu v tržních cenách k HDP nepřekročí 60 %. ▪ Podíl deficitu státního rozpočtu na HDP v tržních cenách menší než 3 %.
3. Kritérium stability kurzu měny	Dodržování rozpětí stanovených Evropským mechanismem směnných kurzů alespoň dva roky před vstupem do měnové unie a po tuto dobu nedevalvovat měnu vůči jiným měnám členských zemí EU.
4. Kritérium konvergence dlouhodobých úrokových sazeb	Průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba překročí max. o 2 % úrokovou sazbu tří členských států EU dosahujících nejlepších výsledků v oblasti cenové stability.

Zdroj: vlastní zpracování podle: ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kritéria konvergence*. [online]. [cit. 2014-09-25]. Dostupné na WWW: <www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html>.

3.3.2 CHARAKTERISTIKA POLITICKÉHO PROSTŘEDÍ VE ŠPANĚLSKU

3.3.2.1 POLITICKÝ SYSTÉM ŠPANĚLSKA

Španělsko je parlamentní konstituční monarchií. Parlament se skládá ze dvou komor, a to: Kongresu poslanců (dolní komora) – základní zákonodárný orgán skládající se z 350 členů a Senátu (horní komora) – je složen z 259 členů, z toho 208 senátorů je voleno přímo a 51 senátorů volí autonomní oblasti. [58]

Vedle národního parlamentu existuje v každé autonomní oblasti také autonomní parlament, který má široké pravomoci. Každá autonomní oblast má rovněž vlastní autonomní vládu.

V celonárodních volbách většinou soupeří každé čtyři roky více než čtyři desítky politických stran. Od roku 1982 si výsadní postavení udržuje konzervativní Lidová strana (PP) a socialistická strana (PSOE). [39]

Král je nejvyšším velitelem ozbrojených sil a předsedá Nejvyšší radě obrany. Královská koruna je dědičná a přednost má prvorozený syn.

3.3.2.2 ČLENSTVÍ V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH

Španělsko je členem všech významných mezinárodních organizací. Základem zahraniční politiky je účast v následujících institucích, podle [58]:

EU (Evropská unie) - Země je členem od roku 1986. Hlavní cíle EU jsou podpora harmonického a vyváženého rozvoje hospodářských činností, trvalý a neinflační růst, respekt k životnímu prostředí, podpora konvergence hospodářské výkonnosti členských států, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářská a sociální soudržnost a solidarita členských států.

NATO (Severoatlantická aliance) - Země byla do této obranné organizace přijata v roce 1985.

OSN (Organizace spojených národů) - Španělsko se stalo členem v roce 1955. Posláním OSN je udržet světový mír a bezpečnost. Organizace pomáhá národům spolupracovat při řešení jejich problémů a vede je k tomu, aby jednaly ve vzájemných vztazích spravedlivě.

OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj) - Země byla v roce 1960 jedním z dvaceti zakládajících členů. Cílem OECD je dosáhnout co největšího rozmachu

světové ekonomiky, zaměstnanosti a vyšší životní úrovně. Přispívá k ekonomické expanzi rozvojových zemí a k rozšíření světového obchodu.

OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě)

CE (Rada Evropy)

Země je zároveň členem AfDB (Africká rozvojová banka), IADB (Meziamerická rozvojová banka), AsDB (Asijská rozvojová banka) a dalších uskupení a organizací.

3.3.2.3 POLITICKÉ NÁTĚKOVÉ SKUPINY

V zemi působí od roku 1959 ozbrojená baskická separatistická organizace Euskadi Ta Askatasuna, zkráceně ETA. Název této organizace znamená v baskickém jazyce „Baskický stát a svoboda“. ETA se snaží násilím vytvořit nezávislý socialistický stát Basků a je jednou z posledních aktivních ozbrojených skupin v západní Evropě. Spojenými státy a Evropskou unií je považována za teroristickou organizaci. [19]

Baskicko leží na hranici Francie a Španělska. Baskové se považují za bohem vyvolený národ a vyzdvihují jedinečnost a dlouholetou tradici baskického národa. Ta podle nich ospravedlňuje jejich právo na specifické výsady a nezávislost na Španělsku. [1]

Dne 10. 1. 2011 vyhlásila ETA trvalé příměří, které by mohlo vést k vyřešení dlouholetého krvavého konfliktu. V této souvislosti je však třeba zmínit, že v minulosti tato organizace vyhlásila příměří již jedenáctkrát, ale posléze ho zrušila. [28]

3.3.3 CHARAKTERISTIKA OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ VE ŠPANĚLSKU

Ve Španělsku existují různé typy obchodních společností. Přehled obchodních společností popisuje tabulka 4.

Nejrozšířenější formou obchodních společností ve Španělsku je společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

Maximální výše podílu zahraničního kapitálu na společnosti není v zemi vymezena. Výjimkou jsou investice, které současně převyšují 50 % základního kapitálu a jdoucí nad 3 miliony EUR. [58]

Tabulka 4: Přehled právních forem podnikání ve Španělsku

Společnost s ručením omezeným	Sociedad de Responsabilidad Limitada – S.R.L.	Minimální základní kapitál činí 3.000 EUR. Tato částka musí být splacena při registraci. Minimální počet zakladatelů je jeden a není stanoven maximální počet společníků.
Nová společnost s ručením omezeným	Sociedad Limitada Nueva Empresa – S.L.N.E.	Jedná se o zjednodušenou formu společnosti s ručením omezeným. Základní kapitál musí být v rozsahu 3.000 – 12.000 EUR. Zakládací procedura umožňuje založení tohoto typu společnosti do 48 hodin s elektronickým vyřízením všech formalit. Maximální počet zakladatelů je 5.
Akciová společnost	Sociedad Anónima – S.A.	Základní kapitál činí min. 60.000 EUR. Nejméně 25 % z upsaného kapitálu musí být složeno při registraci. Zákon nestanovuje minimální počet akcionářů.
Komanditní společnost	Sociedad Comanditaria - S. Com.	Obdoba české komanditní společnosti. Alespoň jeden partner ručí neomezeně a minimálně jeden partner ručí omezeně do výše svého vkladu do společnosti.
Komanditní společnost na akcie	Sociedad en Comandita por Acciones - S. Com. p. A.	Obdoba české komanditní společnosti. Alespoň jeden partner ručí neomezeně a minimálně jeden partner ručí omezeně do výše svého vkladu do společnosti.
Veřejná obchodní společnost	Sociedad Colectiva - S. C.	Obdoba české veřejné obchodní společnosti. Alespoň jeden partner ručí neomezeně a minimálně jeden partner ručí omezeně do výše svého vkladu do společnosti.

Zdroj: vlastní zpracování podle: DREAMER, Bill. *Companies in Spain: The Types of Business Entities for Creatin Companies in Spain*. [online]. 07-03-2014 [cit. 2014-24-10]. Dostupné na WWW: <http://spainexpat.es/spain/information/types_of_business_entities_in_spain>.

3.3.4 REGULACE ŠPANĚLSKÉHO PRACOVNÍHO TRHU

Základní regulace španělského trhu práce v roce 2014 popisuje tabulka 5.

Tabulka 5: Popis základních regulí španělského trhu práce platných v roce 2014.

Pracovní doba	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fond pracovní doby činí 40 hodin týdně, maximálně 9 hodin denně (zaměstnanci do 18 let maximálně 8 hodin denně). ▪ Nárok na přestávku min. 15 minut po 6 hodinách práce. ▪ Mezi pracovními dny nárok na odpočinek minimálně 12 hodin. ▪ Maximálně 80 hodin přesčasů za rok (nezapočítává se přesčas, kdy hrozí bezprostřední škoda, atd.)
Zkušební doba	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Musí být určena písemně v rozmezí 2 až 6 měsíců.
Placená dovolená	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nárok je minimálně 30 dní za odpracovaný rok. ▪ Nevyužitá dovolená se nedá kompenzovat finanční náhradou.
Výpověď ze strany zaměstnavatele	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Propouštění z objektivních důvodů (ekonomické, technické, organizační či produkční důvody) – odstupné ve výši 20 dní z platu za každý odpracovaný rok, max. 12 měsíčních mezd. ▪ Propouštění z ostatních důvodů (neoprávněná výpověď) – 33 dní z platu za každý odpracovaný rok, max. 24 měsíčních platů.
Minimální mzda	Minimální měsíční mzda činí 752,85 EUR.

Zdroj: vlastní zpracování podle: EUROSTAT. *Monthly minimum wages*. [online].

[cit. 2015-01-24]. Dostupné na WWW:

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_mw_cur&lang=en>;

SAGARDOY, Iñigo. *Employment and employee benefits in Spain: overview*. [online].

2013-11-01 [cit. 2014-11-19]. Dostupné na WWW:

<<http://us.practicallaw.com/8-503-1479?q=&qp=&qo=&qe=#a209427>>.

3.3.5 BANKOVNÍ SYSTÉM ŠPANĚLSKA

Ve Španělsku existuje dvouúrovňový bankovní systém - centrální banka Španělska (Banco de España) a obchodní banky, spořitelny a družstva.

3.3.5.1 CENTRÁLNÍ BANKA ŠPANĚLSKA – BANCO DE ESPAÑA

Banco de España je plnoprávný člen Evropského Systému Centrálních Bank (ESCB) a plní následující funkce vyplývající z jejího členství v ESCB: vymezení a provádění měnové politiky Eurosystemu s hlavním cílem udržení cenové stability v celé eurozóně, provádění devizových operací, držení a správa oficiální devizové rezervy státu, podpora řádného fungování platebních systémů v eurozóně a emise zákonného platidla – bankovek. [18]

Funkce Banco de España jako národní centrální banky, podle [18]:

- držení a vedení měnových rezerv a rezerv drahých kovů, jež nejsou převedeny Evropské centrální bance;
- podpora řádného fungování a stability finančního systému;
- dohled nad platební schopností a dodržování zvláštních pravidel úvěrových institucí, jiných subjektů a finančních trhů;
- umístování mincí do oběhu a provádění všech dalších funkcí, které jí byly státem svěřeny v této souvislosti;
- příprava a publikování statistik týkajících se její funkce;
- pomoc Evropské centrální bance v sestavování statistických informací;
- poskytování služeb státní pokladny a finančního zástupce vládního dluhu;
- poskytování poradenství vládě a příprava příslušných zpráv a studií.

3.3.5.2 OPATŘENÍ CENTRÁLNÍ BANKY ŠPANĚLSKA K OŽIVENÍ EKONOMIKY

Špatnou finanční situaci bankovního sektoru (vysoký podíl toxických aktiv) v roce 2012 a 2013 řešila ECB opatřením o povinném zvýšení kapitálové přiměřenosti bank na 9 %. V roce 2012 byla vládou přijata reforma finančního systému se záměrem ozdravení pohledávek za stavebním sektorem. [58]

Smyslem tzv. druhé reformy finančního systému Španělska bylo zvýšení kapitálu bank a vytvoření rezerv na případné pokrytí rizikových pohledávek (bankám bylo nařízeno posílení rezerv). Došlo k zestátnění některých bank.

3.3.5.3 EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

V souvislosti s bankovním systémem Španělska je třeba zmínit Evropskou centrální banku (ECB). Ta byla založena v roce 1998. Je centrální bankou pro jednotnou evropskou měnu – EURO. Společně s národními centrálními bankami tvoří systém centrálních bank států eurozóny, jehož hlavním cílem je zajišťovat cenovou stabilitu a udržovat finanční stabilitu. [35]

Mezi hlavní úkoly ECB patří stanovování hlavní úrokové sazby platné v eurozóně, kontrola množství peněz v oběhu, sledování vývoje cen a hodnocení možných rizik pro cenovou stabilitu, nákup a prodej měny v případě potřeby udržení stability směnných kurzů, pomoc dohledovým orgánům členských států nad finančními trhy a spravování devizových rezerv eurozóny. [55]

3.3.6 DAŇOVÝ SYSTÉM ŠPANĚLSKA

Španělský daňový systém lze rozčlenit do tří základních úrovní zdanění: daně stanovené centrální vládou (daně přímé a nepřímé), daně vyměřené vládami autonomních oblastí a daně určované místními úřady.

Vlastní daňový režim má z celého Španělska pouze autonomní oblast Navarra a Baskicko. V roce 2007 proběhla rozsáhlá daňová reforma a v roce 2013 rozhodla vláda o další komplexní daňové reformě země. Ta by měla být schválena nejpozději na přelomu roku 2014 a 2015. Hlavními cíli reformy je zjednodušení daňového systému, zvýšení efektivity vybírání daní, orientace daňového systému na podporu rozvoje ekonomiky a vytváření nových pracovních míst. [58]

3.3.6.1 PŘÍMÉ DANĚ VE ŠPANĚLSKU

Mezi přímé daně se řadí daně z příjmu, daň z majetku, dědická a darovací daň.

Tabulka 6: Přehled přímých daní platných v roce 2014 ve Španělsku

<p>Daň z příjmu právnických osob (Impuesto de Sociedades – CIT)</p>	<p>Obecná sazba - 30 %.</p> <p>Snížená sazba - 20 % (příjmy do 300 tisíc EUR) a 25 % (příjmy nad 300 tisíc EUR) – platí pro malé podniky do 25 zaměstnanců, obrat do 5 milionu EUR.</p> <p>Snížená sazba - 25 % (příjmy do 300 tisíc EUR) a 30 % (příjmy nad 300 tisíc EUR) – platí pro střední firmy s obratem do 10 milionu EUR.</p>
<p>Daň z příjmu fyzických osob (Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas – IRPF)</p>	<p>Platí progresivní typ zdanění. Rozlišuje se sedm pásem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sazba 23,95 % - příjmy do 17.707 EUR; - sazba 29,30 % - příjmy od 17.707 EUR do 33.007 EUR; - sazba 39,40 % - příjmy od 33.007 do 53.407 EUR; - sazba 46,50 % - příjmy od 53.407 EUR do 120.000 EUR; - sazba 48,50 % - příjmy od 120.000 EUR do 175.000 EUR; - sazba 50,50 % - příjmy od 175.000 EUR do 300.000 EUR; - sazba 51,50 % - příjmy nad 300.000 EUR. <p>Jednotlivé autonomní oblasti mohou výši sazby měnit (jedná se o rozdíl v rozmezí několika desetín či setin procenta). Výše uvedené sazby platí v roce 2014 pro autonomní oblast Madrid.</p>
<p>Daň z převodu nemovitosti (Impuesto de Transmisiones Patrimoniales – ITP)</p>	<p>U novostavby je daň nulová (kupující platí DPH).</p> <p>Obecně u starší nemovitosti, tzn. druhý a další prodej, platí kupující 10% daň z převodu nemovitosti (neplatí žádnou DPH).</p> <p>Výše sazby se liší dle jednotlivých autonomních oblastí.</p>

Dědická daň (Impuesto de sucesión)	Jednotlivé autonomní oblasti si mohou výši sazby upravit. Sazby v rozmezí 7,65 % do 34 % v závislosti na hodnotě dědictví a blízkosti příbuzenského vztahu mezi zůstavitelem a dědicem.
Darovací daň (Impuesto sobre donativo)	Jednotlivé autonomní oblasti si mohou výši sazby upravit. Sazby v rozmezí od 7,65 % do 34 % v závislosti na hodnotě daru a blízkosti příbuzenského vztahu mezi dárce a obdarovaným.

Zdroj: vlastní zpracování podle: GREENE, Paul. *Rates and allowances 2014*. [online]. [cit. 2014 18-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.spainaccountants.com/rates.html>>. ;
DAVYS, Barry. *Spanish Tax Facts 2014 and 2013 - How am I taxed in Spain?* [online]. [cit. 2014-20-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.expatsfinancialadvicepain.com/#!spanish-tax-facts-2013/c24ps>>.

3.3.6.2 NEPŘÍMÉ DANĚ VE ŠPANĚLSKU

Základní přehled nejvýznamnějších nepřímých daní ve Španělsku uvádí tabulka 7.

Tabulka 7: Přehled nepřímých daní platných v roce 2014 ve Španělsku

Daň z přidané hodnoty (Impuesto sobre el Valor Añadido – IVA)	21 % - základní sazba DPH 10 % - snížená sazba DPH (např. potraviny, doprava, bydlení, atd.) 4 % - super-snížená (základní potraviny, farmaceutické zboží, knihy a periodika)
Spotřební daň (Impuestos sobre el consumo)	Vztahuje se zejména na alkohol a alkoholické nápoje, pivo, paliva a zpracovaný tabák. Od roku 2013 je v platnosti nová spotřební daň z odběru elektrického proudu ve výši 4,864 %.

Zdroj: vlastní zpracování podle: DAVYS, Barry. *Spanish Tax Facts 2014 and 2013 - How am I taxed in Spain?* [online]. [cit. 2014-20-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.expatsfinancialadvicepain.com/#!spanish-tax-facts-2013/c24ps>>.

3.3.6.3 MÍSTNÍ DANĚ VE ŠPANĚLSKU

K povinně vybíraným místním daním ve Španělsku patří daň z nemovitosti. Tato daň je určována dle tzv. katastrální hodnoty, která je stanovena městským úřadem. Její výše je určována pomocí několika koeficientů a může dosáhnout maximální sazby 1,17 %. [37]

Mezi povinně vybírané místní daně se dále řadí daň z motorových vozidel a daň z ekonomických činností (výše odvislá od různých faktorů, např. počet zaměstnanců, druh činnosti atd.). Volitelnými místními daněmi ve Španělsku jsou daň z montáže a výstavby a daň ze zhodnocení městské půdy. Výše sazby je odvislá od velikosti obce. [58]

4. VLASTNÍ PRÁCE

4.1 EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ VE ŠPANĚLSKU

K pochopení ekonomické situace Španělska je třeba rozebrat její jednotlivé makroekonomické ukazatele.

4.1.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT VE ŠPANĚLSKU

Podle metodiky ESA 2010⁴⁾ dosáhla v roce 2013 HDP hodnoty 1 049 181 mil. EUR, což znamená, že země se stále potýká s hospodářským poklesem (HDP klesl o 0,6 %). Prozatímní výsledky za rok 2014 ukazují na pozvolný nárůst HDP.

Tabulka 8: Vývoj HDP ve Španělsku v letech 2005 – 2014 (dle ESA 2010, v mil. EUR)

	2005	2006	2007	2008	2009
HDP (v mil. EUR)	930 566	1 007 974	1 080 807	1 116 207	1 079 034
	2010	2011	2012	2013	2014 ⁵⁾
HDP (v mil. EUR)	1 080 913	1 075 147	1 055 158	1 049 181	1 096 045

Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: National Accounts*. [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35/p008&file=inebase&L=1>>.

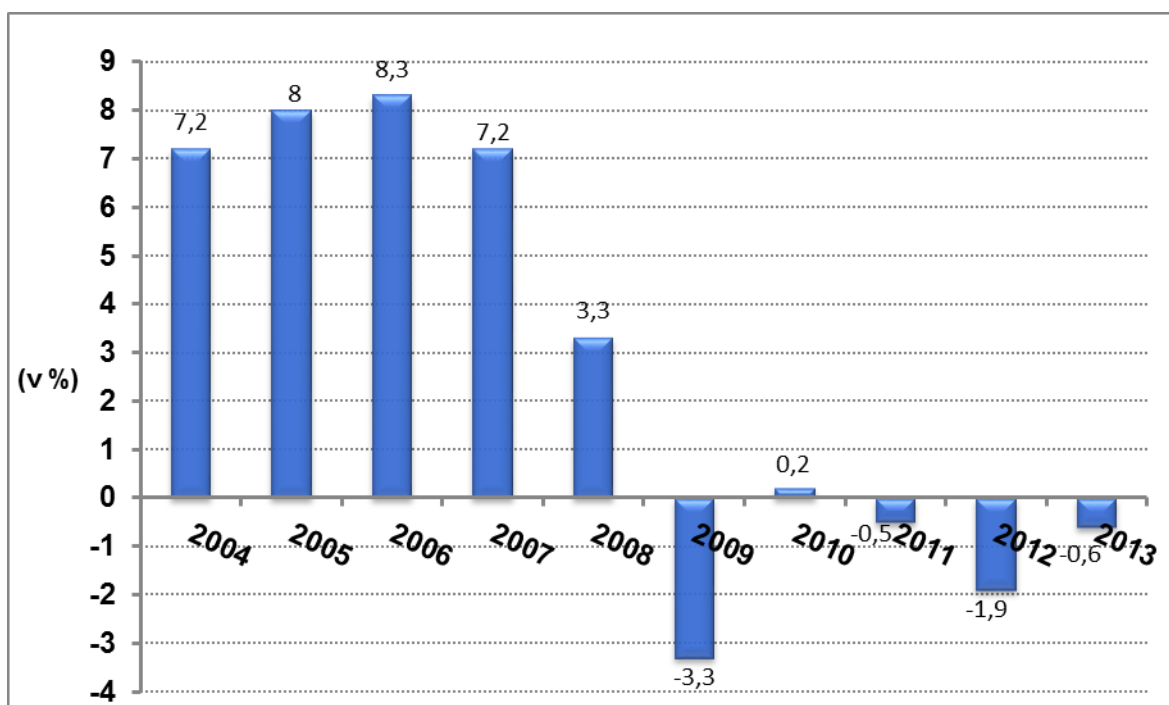
V tabulce 8 je vidět vývoj HDP ve Španělsku v období od roku 2005 do roku 2014. Z tabulky je patrné, že HDP ve sledovaném období rostl až do roku 2008, kdy dosáhl maximální hodnoty (1 116 mld. EUR). Další vývoj HDP byl poznamenán globální krizí, která odstartovala v roce 2007 a do vývoje HDP se výrazněji promítla v roce 2009. Jak ukazuje graf 2, vývoj míry růstu reálného HDP ve Španělsku narůstal do roku 2006

⁴⁾ ESA 2010 je nový evropský metodický standard, který byl schválen v roce 2013. Členské země Evropské unie na tento standard přešly v září roku 2014.

⁵⁾ Údaje k 20.10. 2014 [36]

vysokým tempem, avšak v roce 2007 se toto tempo začalo postupně snižovat. V roce 2008 tempo růstu HDP dosáhlo hodnoty 3,3 %. V roce 2009 se již zpomalení a následný pokles HDP projevil naplno, HDP klesl o 3,3 %.

Graf 2: Vývoj míry růstu reálného HDP ve Španělsku v letech 2004 – 2013 (dle ESA 2010, v %)



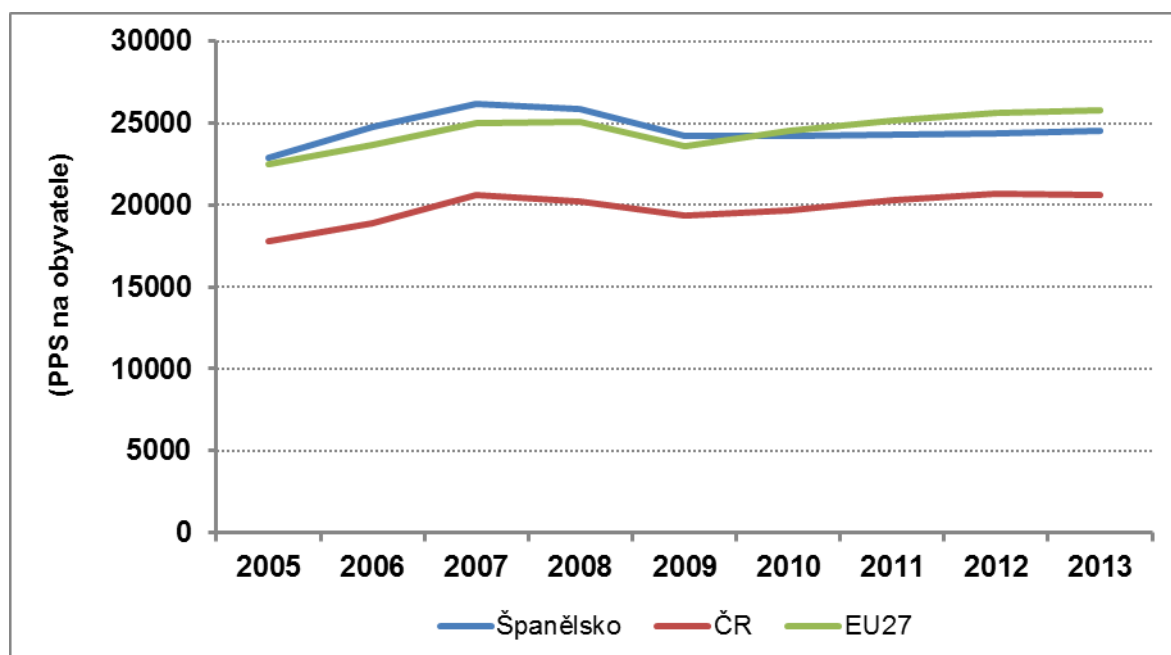
Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase*:

National Accounts. [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35/p008&file=inebase&L=1>>.

HDP na obyvatele v paritě kupní síly bylo ve Španělsku až do roku 2009 nad průměrem států EU27. Graf 3 zachycuje, že HDP na obyvatele v paritě kupní síly ve Španělsku od roku 2009 do roku 2013 oscilovalo mezi hodnotami 24 200 až 24 500 a drželo se pod průměrem států EU27.

Graf 3: Vývoj HDP na obyvatele ve Španělsku, ČR a EU27 v letech 2005 – 2013 (v PPS na obyvatele)



Zdroj: vlastní zpracování podle: EUROSTAT. *Purchasing power parities*. [online].

[cit. 2014-15-11]. Dostupné na WWW:

<<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>.

Na tvorbě HDP se ve Španělsku podílí největší mírou služby. Dalším významným odvětvím v zemi je průmysl, jenž měl v roce 2013 na tvorbě HDP 16,1% podíl. Největší změnu v podílu na tvorbě HDP od roku 2005 vykázal v roce 2013 stavební sektor svým propadem o polovinu, z 10,4 % v roce 2005 na 5,2 % v roce 2013. Stabilní podíl na tvorbě HDP ve Španělsku si od roku 2005 do současnosti, tj. rok 2014, udržuje sektor zemědělství, lesnictví a rybolovu.

Nejmenší podíl na tvorbě HDP má tradičně zemědělství a rybářství. Od roku 2005 se pohybuje kolem 2,5% hranice. Tento sektor je silně ovlivněn vysokou průměrnou nadmořskou výškou, členitostí reliéfu země a množstvím srážek (zpravidla nedostatek). Vláda se snaží o posílení tohoto odvětví v rámci vyhlášeného programu rozvoje venkova v období 2014 – 2010. Roční příspěvek v rámci této subvence by měl činit 150 mil. EUR na podporu ekologického zemědělství.

Tabulka 9: Vývoj podílu jednotlivých složek na tvorbě HDP ve Španělsku v letech 2005 – 2014 (dle ESA 2010, v % z celku)

	Stavebnictví	Průmysl	Zemědělství a rybolov	Služby	Zdanění výrobků
2005	10,4	16,9	2,7	59,7	10,4
2006	10,4	16,6	2,4	59,9	10,7
2007	10,1	16,4	2,4	61,1	10,0
2008	10,1	16,5	2,3	63,0	8,1
2009	9,9	15,5	2,2	65,7	7,4
2010	8,1	15,7	2,3	65,4	8,4
2011	6,9	16,0	2,3	66,7	8,1
2012	5,8	15,8	2,2	68,0	8,1
2013	5,2	16,1	2,5	67,5	8,6
2014⁶⁾	5,1	16,1	2,4	67,6	8,8

Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase*:

National Accounts. [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35/p008&file=inebase&L=1>>.

Z hlediska podílu jednotlivých odvětví na spotřebě HDP tvoří největší část, tj. 57,1 %, výdaje na konečnou spotřebu domácností. Hospodářský pokles země se přirozeně adekvátně promítá i do nižšího příspěvku tvorby hrubého fixního kapitálu k vývoji hrubého domácího produktu, jak dokazuje tabulka 10. Zatímco v roce 2008 se tvorba hrubého fixního kapitálu podílela na spotřebě HDP 31 %, v roce 2013 to bylo podstatně méně – 18,5 %. Jako pozitivní lze definovat posílení vývozu, které se v roce 2013 podílelo na spotřebě HDP ve Španělsku 31,6 %.

⁶⁾ Prozatímní výsledky z 3. Q roku 2014.

Prozatímní data z 3. kvartálu 2014 napovídají, že rok 2014 by mohl kopírovat rok předešlý a v podílu jednotlivých odvětví na tvorbě HDP by nemělo dojít k žádným výrazným výkyvům.

Tabulka 10: Podíl jednotlivých složek na spotřebě HDP ve Španělsku v roce 2008 a 2013 (dle ESA 2010, v % z celku)

	2008	2013
Výdaje na konečnou spotřebu	74,7	77,6
- domácností	56,1	57,1
- vládních institucí	17,7	19,5
- neziskových institucí sloužících domácnostem	0,9	1,0
Tvorba hrubého kapitálu	31,3	18,9
- tvorba hrubého fixního kapitálu	31,0	18,5
- změna stavu zásob a pořízení cenností	0,3	0,4
Vývoz zboží a služeb	25,7	31,6
Dovoz zboží a služeb	- 31,7	- 28,1

Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase*:

National Accounts. [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné na WWW:

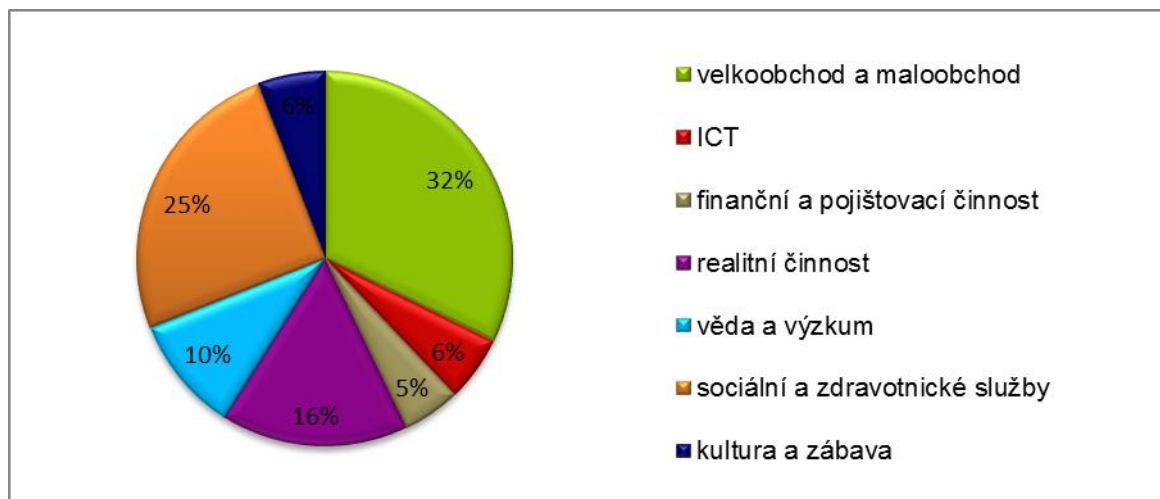
<<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35/p008&file=inebase&L=1>>.

4.1.1.1 SEKTOR SLUŽEB VE ŠPANĚLSKU

V roce 2013 činil podíl služeb na tvorbě HDP 67,5 %, což je v porovnání s rokem 2005 o 7,8 procentních bodů více. Rozhodující složkou sektoru služeb je velkoobchod a maloobchod. V roce 2013 maloobchod a velkoobchod vyprodukoval 228 198 mil. EUR, což je 32 % z celkové produkce odvětví služeb. Graf 4 zachycuje poměr jednotlivých odvětví na celkové produkci sektoru služeb v roce 2013 a je z něj zřejmé, že kromě obchodu jsou dalšími podstatnými odvětvími sociální a zdravotnické služby a realitní činnost. Většina společností činných v oblasti služeb jsou malé firmy do padesáti zaměstnanců. Nejvýznamnějším poskytovatelem služeb je autonomní oblast Madrid.

Velký důraz je ve Španělsku kladen na rozvoj informačních a komunikačních technologií, jenž v roce 2013 představoval 6 % z celkového obrátu sektoru služeb. Rozvoj ICT je považován za stěžejní prvek dalšího ekonomického rozvoje a růstu produktivity všech hospodářských činností.

Graf 4: Struktura sektoru služeb podle podílu na tvorbě HDP ve Španělsku v roce 2013 (dle ESA 2010, v % z celku)



Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: National Accounts*. [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35/p008&file=inebase&L=1>>.

Důležité postavení ve Španělsku má cestovní ruch, jelikož příjmy z turistiky jsou významným zdrojem příjmů do státního rozpočtu. V roce 2013 činily příjmy z turistiky 43,5 mld. EUR a v roce 2013 došlo k nárůstu na 45 mld. EUR. Prozatímní výsledky za rok 2014 ukazují na další nárůst i v tomto roce min. o 2,5 %. Podíl cestovního ruchu na HDP se pohybuje kolem 11 %. [58]

4.1.1.2 SEKTOR PRŮMYSLU VE ŠPANĚLSKU

Průmysl je druhým nejvýznamnějším sektorem ve Španělsku a od roku 2009 do současnosti ho velmi negativně ovlivňovala ekonomická krize. V roce 2013 se na tvorbě HDP podílel průmyslový sektor 16,1 %. Působilo v něm 191 075 firem a zaměstnával 1,949 milionu osob. V porovnání s rokem 2009, kdy v průmyslu pracovalo 2,134 milionů lidí, je to znatelný pokles. [43]

Mezi nejvýznamnější průmyslové obory se řadí odvětví: elektřina, voda, plyn, potraviny, nápoje, tabák, zpracování ropy, automobilový, chemický a farmaceutický průmysl.

Pozitivní trend od roku 2012 vykazuje chemický průmysl, který v roce 2013 vykázal meziroční nárůst o 3,4 %. Velkou vahou se na tomto růstu podílí vývoz chemických produktů do zahraničí. Roky 2013 a 2014 skončily příznivě také pro automobilový průmysl. Zásahu na tom má zvýšená poptávka domácností, a to především v důsledku rozhodnutí vlády podpořit domácnosti v nákupu nového vozidla zavedením mechanismu „šrotovného“. [56]

Vládní program na podporu průmyslového sektoru

Španělská vláda schválila po konzultaci s podniky působícími v průmyslovém sektoru na svém zasedání 11. 7. 2014 agendu pro posílení průmyslové výroby. Ta byla veřejnosti představena 16. 9. 2014. Tato agenda je akčním plánem skládajícím se z řady dobře definovaných návrhů a opatření. Ty by měly v blízké budoucnosti umožnit zlepšení podmínek průmyslové činnosti. Hlavním záměrem tohoto programu je navýšení podílu průmyslu na tvorbě HDP, zajištění trvalého růstu průmyslové výroby co nejméně závislé na možném negativním vývoji hospodářské situace v zemi a zlepšení podnikatelského prostředí v průmyslovém sektoru všeobecně. [56]

Program na podporu průmyslového sektoru zahrnuje 97 konkrétních opatření zaměřených na deset hlavních směrů činnosti, podle [56]:

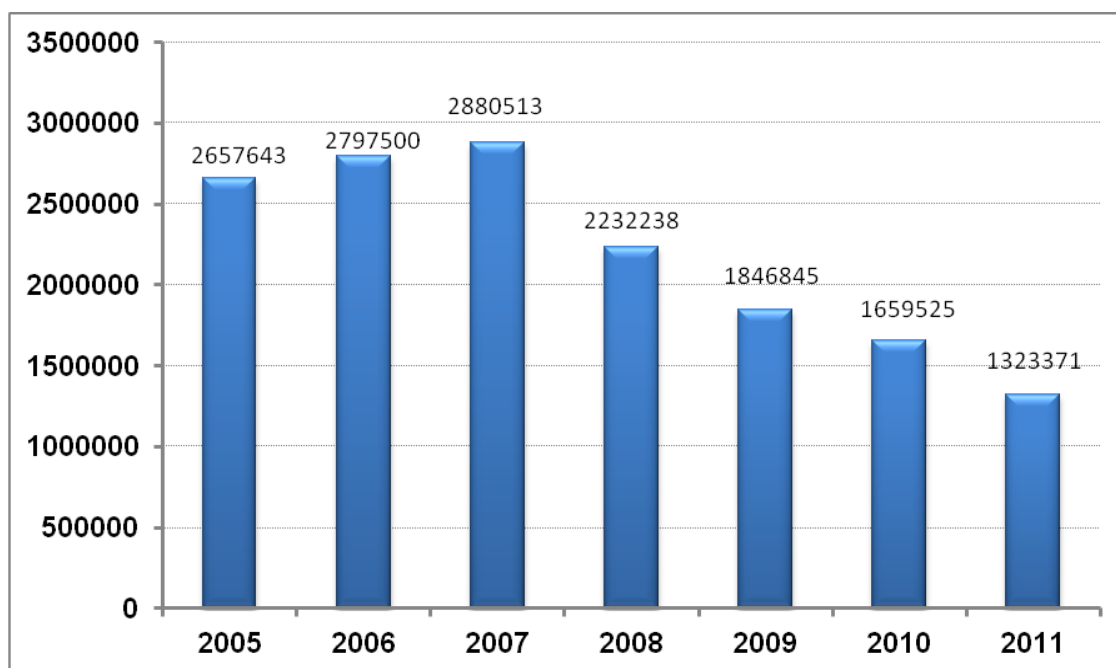
- Zvýšení konkurenceschopnosti klíčových výrobních faktorů díky strategické poloze země;
- Oživení domácí poptávky po průmyslových výrobcích;
- Zajištění stabilního, konkurenceschopného a udržitelného zásobování energií v rámci EU;
- Podpora růstu a profesionalizace španělských malých a středních podniků;
- Zlepšení dopravní infrastruktury;
- Posílení stability a jednotnosti španělského normativního a regulačního rámce;
- Podpora malých a středních podniků v jejich vývozních snahách;

- Podpora internacionalizace průmyslových podniků a diverzifikace trhu;
- Posílení podpory průmyslových zájmů Španělska na zahraničních trzích;
- Využívání forem nekonvenčního financování průmyslových podniků.

4.1.1.3 STAVEBNÍ SEKTOR VE ŠPANĚLSKU

Stavebnictví bylo až do roku 2006 jedním z hlavních tahounů španělské ekonomiky. V roce 2007 se stavebnictví podílelo na tvorbě HDP 10,1 %. Tento údaj v porovnání s rokem 2013, kdy byl podíl stavebnictví na tvorbě HDP 5,2 %, znamenal propad téměř o polovinu. Pokles podílu stavebního odvětví po vypuknutí krize zachycuje tabulka 8. Sektor stavebnictví je jedním z nejvíce krizí postižených odvětví ve Španělsku.

Graf 5: Vývoj počtu osob pracujících ve stavebnictví ve Španělsku v letech 2005 – 2011

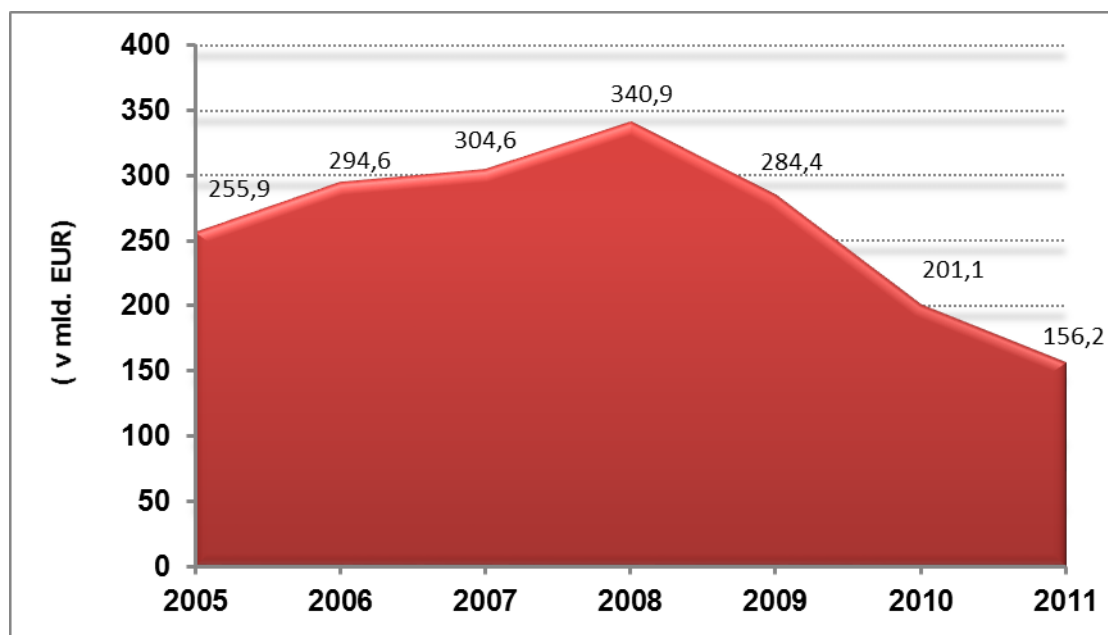


Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Building Construction Statistics*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné na WWW: <http://www.ine.es/jaxi/tabla.do?path=/t07/a081/a1998/11/&file=ei92001.px&type=pcaxis&L=1>.

V roce 2007 pracovalo v sektoru stavebnictví ve Španělsku celkem 2,881 miliónu osob. Hluboký pád tohoto odvětví dokazuje i prudký propad počtu osob zaměstnaných v tomto

oboru a rapidní pokles celkového obratu stavebnictví ve Španělsku od roku 2008 do roku 2013. Oba tyto ukazatele v tomto období poklesly o více jak polovinu. Na obrovský pád tohoto odvětví poukazuje graf 5 a graf 6.

Graf 6: Celkový obrat ve stavebnictví ve Španělsku v letech 2005 – 2011 (v mld. EUR)



Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase*:

Building Construction Statistics. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné na WWW:

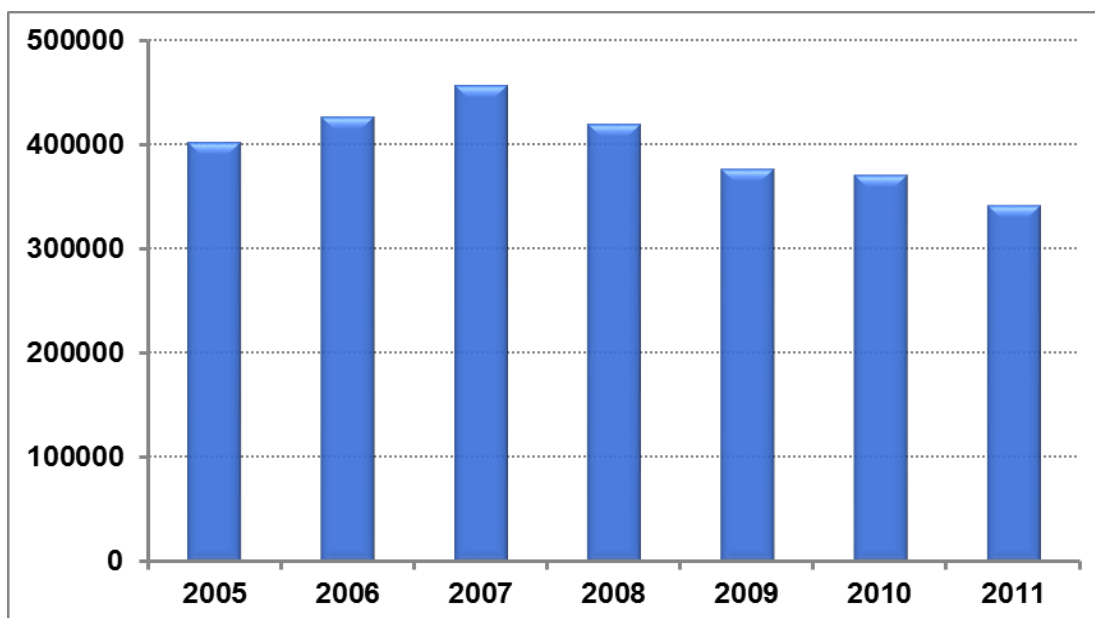
<<http://www.ine.es/jaxi/tabla.do?path=/t07/a081/a1998/11/&file=ei92001.px&type=pcaxis&L=1>>.

Stejně jako počet zaměstnanců činných ve stavebnictví, tak i počet stavebních společností ve Španělsku počínaje rokem 2008 začal postupně klesat. Zatímco v roce 2007 se na španělském trhu nacházelo přes 456 tisíc firem, v roce 2008 to bylo již necelých 420 tisíc podniků a v roce 2011 toto číslo kleslo na 342 tisíc. Vývoj počtu stavebních společností ve Španělsku v letech 2005 až 2011 znázorňuje graf 7. Z trhu od roku 2007 během následujících pěti let zmizelo bezmála 115 tisíc stavebních společností. Nové stavební zakázky v roce 2008 nebyly již téměř vůbec zahajovány. Útlum ve stavební výrobě se tedy naplno projevil v roce 2008.

Mezi roky 2011 až 2014 se počet stavebních společností ve Španělsku opět mírně navýšil. K 1. lednu 2014 bylo ve Španělsku činných celkem 408.089 stavebních společností.

Zpomalení nové výstavby zobrazuje graf 8. Z něj je patrné, že prvotní pokles výstavby nastal již v roce 2007. Tento nepříznivý trend následoval i v dalších letech. V roce 2012 došlo ve Španělsku v porovnání s rokem 2006 k úbytku nové výstavby o 90 %.

Graf 7: Vývoj počtu stavebních společností ve Španělsku v letech 2005 - 2011



Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Building Construction Statistics*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné na WWW: <http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t07/a081/a1998/&file=pcaxis>.

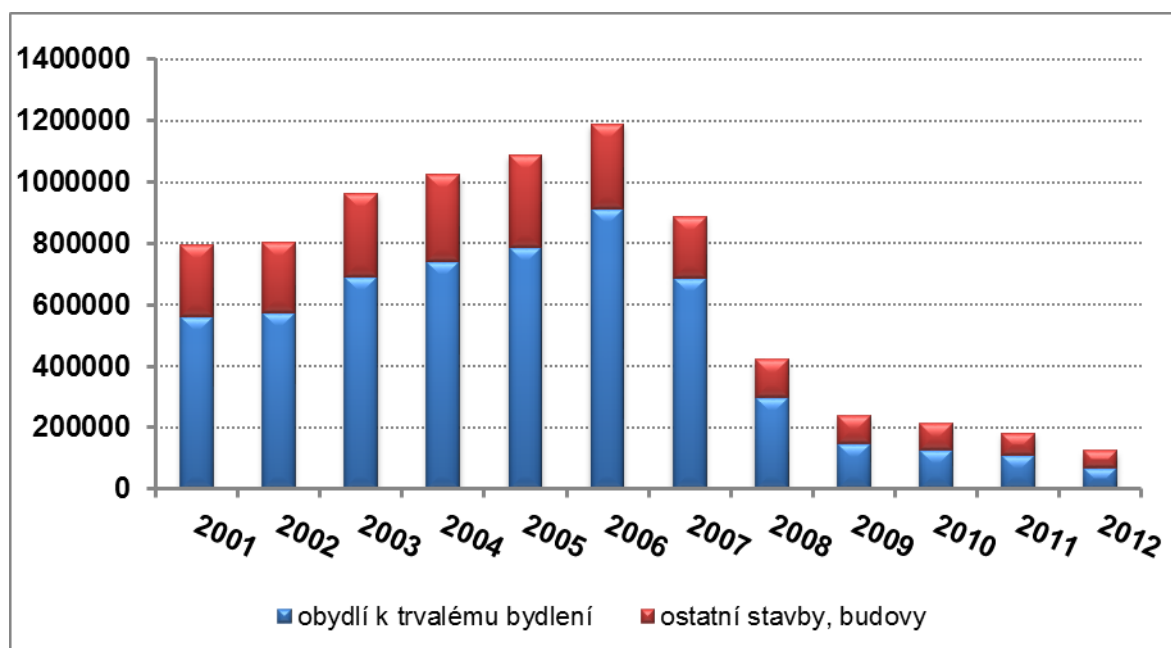
Od počátku krize vykázal stavební sektor v roce 2014 poprvé mírně pozitivní výsledky. Za pozitivní je možné považovat skutečnost, že se toto odvětví dále nepropadá. Prozatímní výsledky z 3. kvartálu roku 2014 naznačují, že stavební sektor by si mohl udržet podíl na tvorbě HDP nad hranicí 5,1 %. Počet zaměstnanců v tomto sektoru na počátku roku 2014 mírně poklesl, ale v průběhu roku 2014 se toto číslo začalo opět mírně navyšovat. Spíše než o mírně pozitivních výsledcích je lépe tedy hovořit o stagnaci tohoto odvětví v roce 2014.

Situaci zhoršuje i fakt, že ve Španělsku se nyní nachází několikrát více volných obytných jednotek než zájemců o ně. Mezi Španěly se rozšířilo pro neobydlené komplexy a obytné čtvrti či oblasti nechvalné označení „města duchů“.

Vláda se snaží podpořit poptávku domácností k přímému bydlení nikoli k investičním spekulacím, což se jí v roce 2014 alespoň nepatrně podařilo. Rovněž se vláda pozitivně

staví k investicím do rekonstrukcí (spíše než nové výstavby) a k využívání pronájmů (tento model spíše odpovídá možnostem současného finančního sektoru). Prioritním záměrem vlády je v roce 2014 plán na uspíšení veřejných stavebních zakázek s cílem oživit stavební sektor a udržet jeho nevyužité kapacity.

Graf 8: Vývoj počtu nové výstavby ve Španělsku dle charakteru stavby v letech 2001 – 2012



Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Building Construction Statistics*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné na WWW: <http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t07/a081/a1998/&file=pcaxis>.

Mezi nejvýznamnější stavební společnosti v zemi patří společnosti ACS Group, Ferrovial, FCC Sacyr – Vallehermoso, Acciona, OHL a Isolux – Corsán. Tyto velké společnosti ovládají většinu významných veřejných zakázek a z velké části vykazují kladné hospodářské výsledky díky novým trhům, na které expandují.

4.1.1.4 TRH S NEMOVITOSTMI

S negativním vývojem stavebního sektoru souvisí i pokles trhu nemovitostí. Snížení poptávky po bytech a rodinných domech v roce 2007 mělo za následek pokles cen bydlení.

Vývoj průměrné ceny za bydlení ve Španělsku je zachycen v tabulce 11. Je zřejmé, že ceny bydlení od roku 2008 do současnosti neustále klesaly. Za nepatrný náznak zlepšení situace je možné považovat, že v roce 2014 ceny bydlení oproti předešlému roku spadly jen o 0,8 %. To by mohl být první signál stabilizace trhu nemovitostí, která je predikována na následující léta.

Tabulka 11: Průměrná cena bydlení za metr čtvereční ve Španělsku v letech 2001 - 2014 (v EUR za m²) a roční změna cen bydlení ve Španělsku (v %)

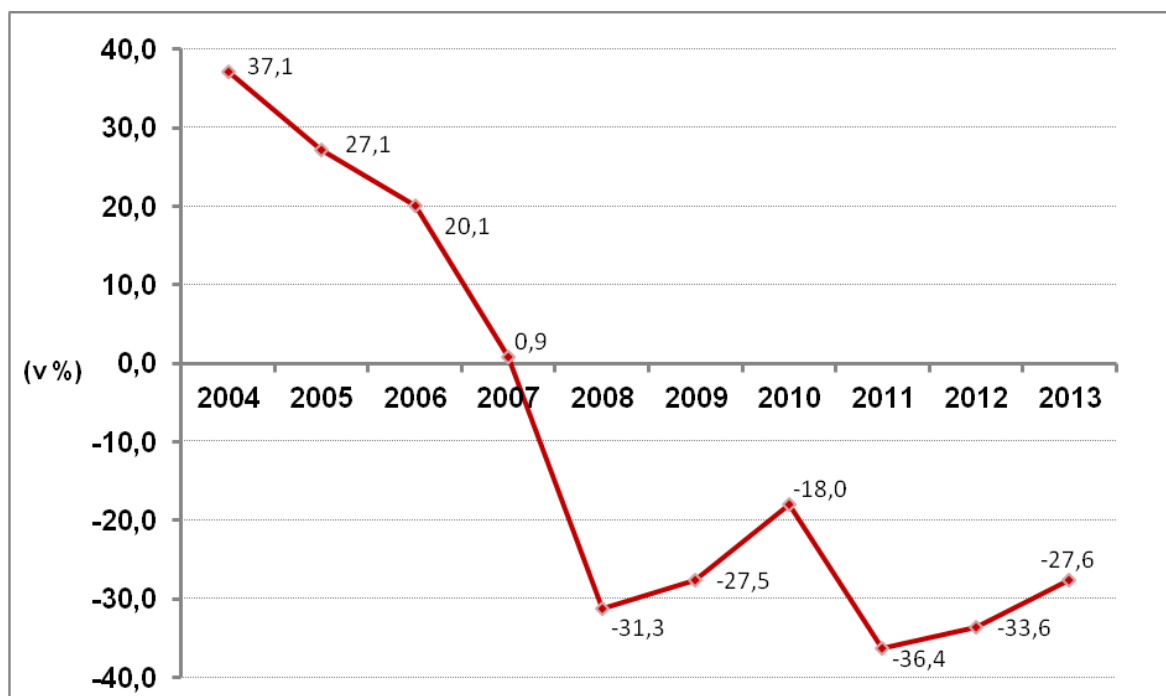
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Průměrná cena bydlení (EUR/m²)	992,7	1164,6	1380,3	1618,0	1824,3	1990,5	2085,5
Roční nárůst (v %)	11,1	17,3	18,5	17,2	12,8	9,1	4,8
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Průměrná cena bydlení (EUR/m²)	2018,5	1892,3	1825,5	1701,8	1531,2	1466,9	1455,8
Roční nárůst (v %)	-3,2	-6,3	-3,5	-6,8	-10,0	-4,2	-0,8

Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE FOMENTO. *Valor tasado de la vivienda*. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné na WWW: <http://www.fomento.gob.es/BE2/?nivel=2&orden=35000000>.

V roce 2013 poskytly banky svým klientům hypotéky o objemu 37 484 mld. EUR. V porovnání s rokem 2012 to znamená meziroční pokles o 27,6 %. Objem poskytnutých hypoték meziročně stále klesá od roku 2008. Vývoj meziročních změn objemu poskytnutých hypoték ve Španělsku mapuje graf 9. Lze očekávat, že i v následujícím období 2015 – 2016 se objem poskytnutých hypoték bude ještě dále snižovat. Dopomáhá k tomu i sociální trend, kdy mladí Španělé žijí společně s rodiči v jedné domácnosti i po dosažení dospělosti a o vlastní bydlení nemají zájem.

V roce 2014 došlo k mírnému nárůstu prodeje nemovitostí. Částečně se na tom podílel nákup nemovitostí ve Španělsku ze strany cizinců (zejména zájemců z Velké Británie, Francie a Ruska). Nejlépe si z hlediska prodeje nemovitostí počínají přímořské oblasti a hlavní město Madrid.

Graf 9: Meziroční změna objemu poskytnutých hypoték ve Španělsku v letech 2004 - 2013 (v %)



Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Mortgages*. [online]. [cit. 2014-20-10]. Dostupné na WWW: <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=3216>.

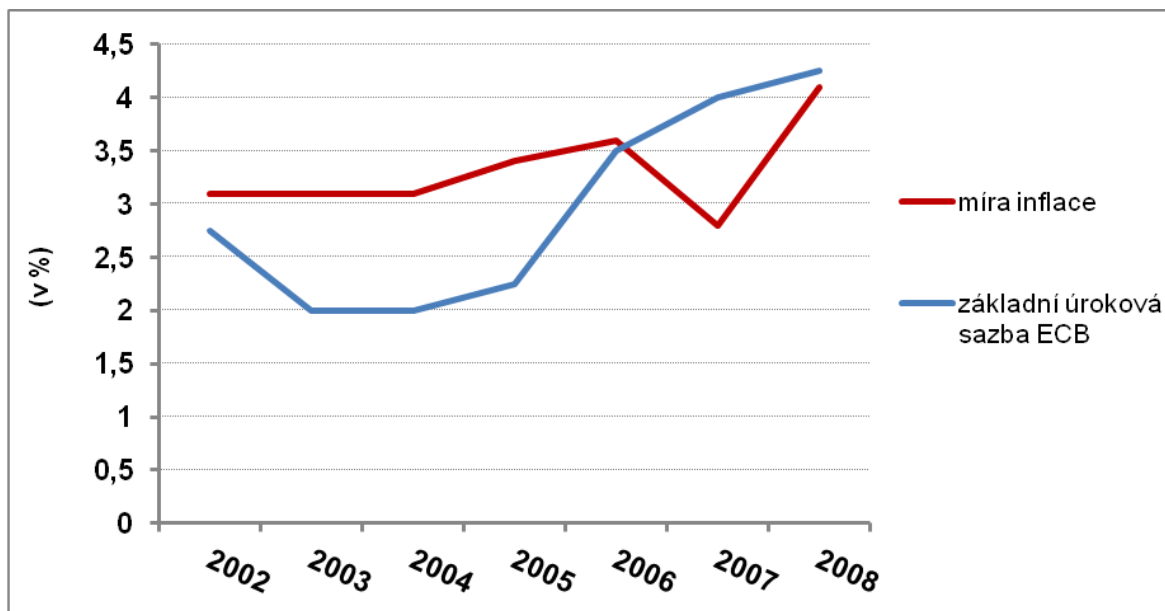
4.1.2 INFLACE VE ŠPANĚLSKU

Vývoj míry inflace ve Španělsku je od roku 2005 do roku 2014 kolísavý. Vývoj míry inflace a základních úrokových sazeb od roku 2002 do roku 2008 objasňuje úvěrovou expanzi, která v té době byla patrná.

Porovnání míry inflace a základních úrokových sazeb ECB k poslednímu dni daného roku v letech 2002 až 2008 ukazuje graf 10. Ten dokládá, že úrokové sazby ECB se mezi lety 2002 a 2006 (tedy v období před vypuknutím hypotéční krize) pohybovaly pod úrovní

inflace. Tato skutečnost podpořila nákup statků na úvěr a vedla k úvěrové expanzi, jež ve svých důsledcích vedla k hypotéční krizi.

Graf 10: Vývoj míry inflace a základní úrokové sazby ECB v letech 2002 – 2008 (v %)

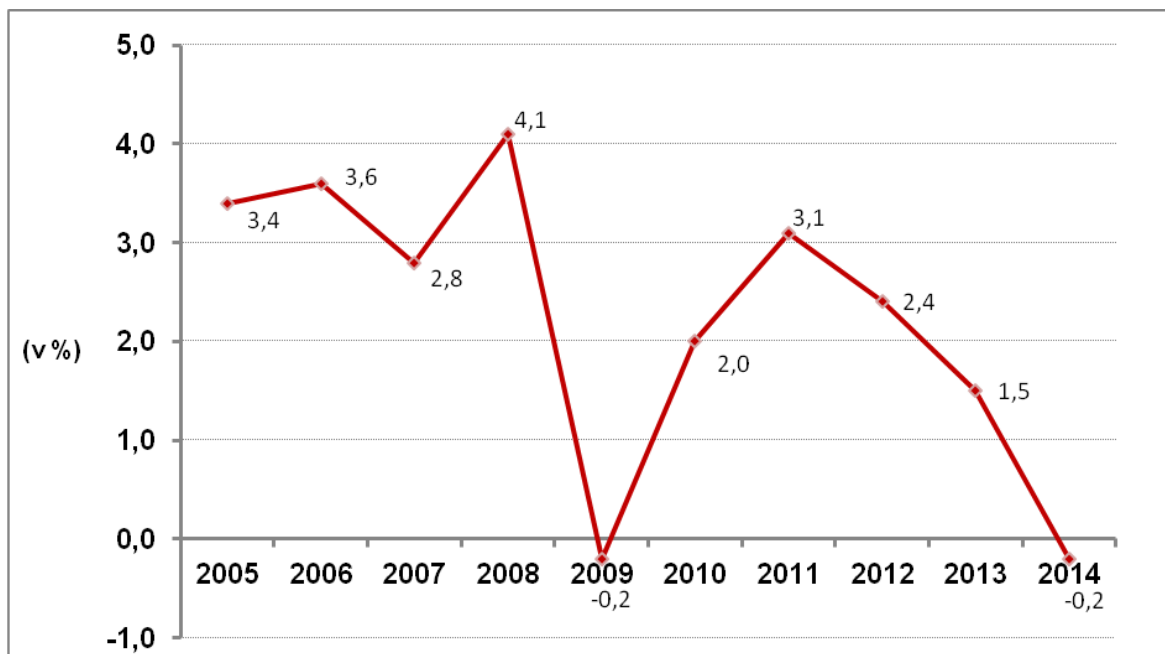


Zdroj: vlastní zpracování podle: EUROSTAT. *HICP - inflation rate*. [online]. 2014-12-11 [cit. 2015-05-01]. Dostupné na WWW:<<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1%5D%20a%20%5Bhttp://www.ecb.europa.eu/stats/monetary/rates/html/index.en.html>>.

V roce 2007 dosahovala míra inflace ve Španělsku hodnoty 2,8 %. V roce 2008 se míra inflace navýšila na 4,1 %. Vysokou inflaci v roce 2008 se snažila vláda vykompenzovat slevou na dani. V roce následujícím došlo k výraznému poklesu na - 0,2 %. Nastala tedy deflace. Úrokové sazby se v tu dobu držely stále na relativně nízké úrovni. K dalšímu nárůstu míry inflace došlo v letech 2011 i 2012 a podílelo se na něm podstatnou měrou zvýšení sazby daně z přidané hodnoty. [12]

V roce 2014 míra inflace ve Španělsku výrazně klesla na hodnotu – 0,2 %. Pokles inflace je připisován hlavně nižší cenám pohonných hmot. Vláda se snaží nízkou inflaci prezentovat jako pozitivum (posílení hodnoty mezd a důchodů, podpora spotřeby a konkurenceschopnosti Španělska), avšak bankovní sektor varuje před valorizací dluhu.

Graf 11: Vývoj míry inflace (HICP⁷⁾) v letech 2005 – 2014 (průměrné roční tempo růstu, v %)



Zdroj: vlastní zpracování podle: EUROSTAT. *HICP - inflation rate*. [online]. 2014-12-11.

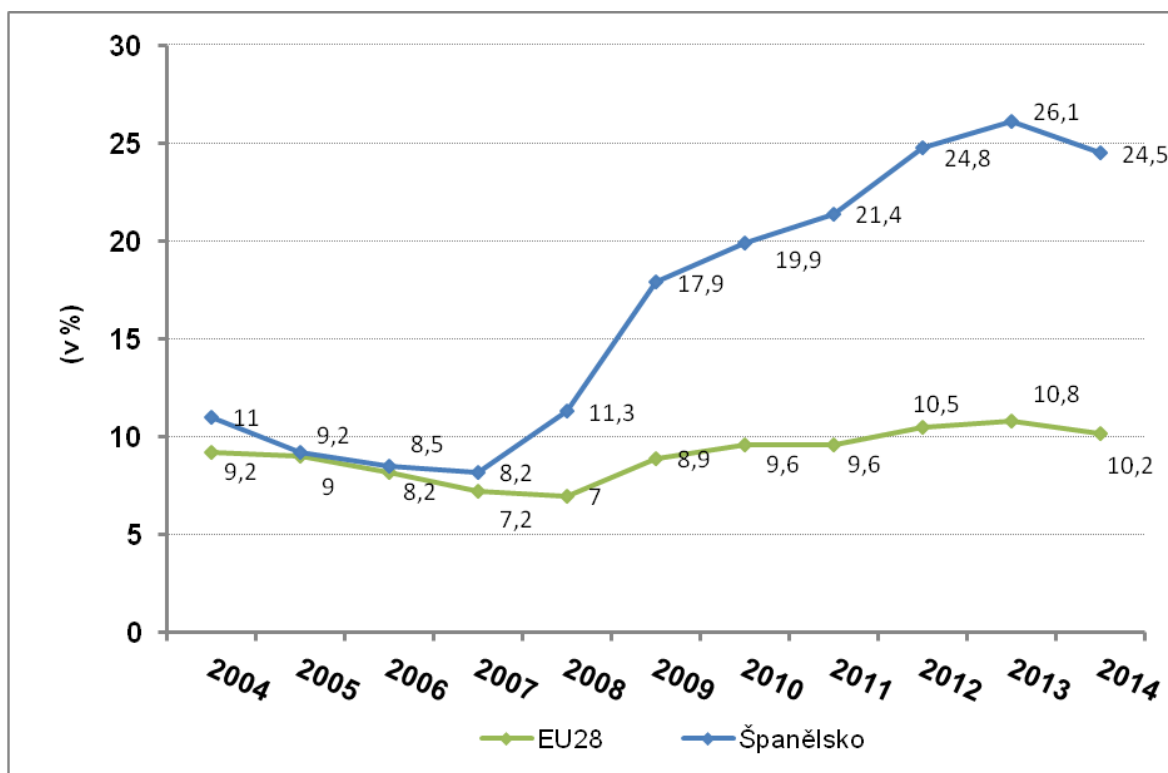
[cit. 2015-05-01]. Dostupné na WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1%5D%20a%20%5Bhttp://www.ecb.europa.eu/stats/monetary/rates/html/index.en.html>>.

4.1.3 NEZAMĚŠTNANOST VE ŠPANĚLSKU

Krise, která zasáhla všechna odvětví ekonomiky, nejvíce však stavebnictví a průmyslový sektor, se projevila i v obrovském nárůstu nezaměstnanosti. Vysoká nezaměstnanost je závažným ekonomickým, sociálním i politickým problémem Španělska, a to i přesto, že zvýšení zaměstnanosti je hlavní prioritou španělské vlády již několik posledních let.

Největší nezaměstnanost vykazují oblasti nejvíce postižené realitní krizí (regiony, kde se nejvíce stavělo) – tedy jižní Andalusie, Murcie či Extremadura. V posledním kvartálu roku 2014 byla největší míra nezaměstnanosti v Andalusii – 34,2 %. Naopak oblastí s nejmenší mírou nezaměstnanosti (16,6 %) ve 4. Q 2014 bylo autonomní společenství Navarra. [47]

⁷⁾ Harmonizované indexy spotřebitelských cen (HICP) jsou vytvořeny pro mezinárodní srovnání inflace spotřebitelských cen. [22]

Graf 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku a EU28 v letech 2004 – 2014 (v %)

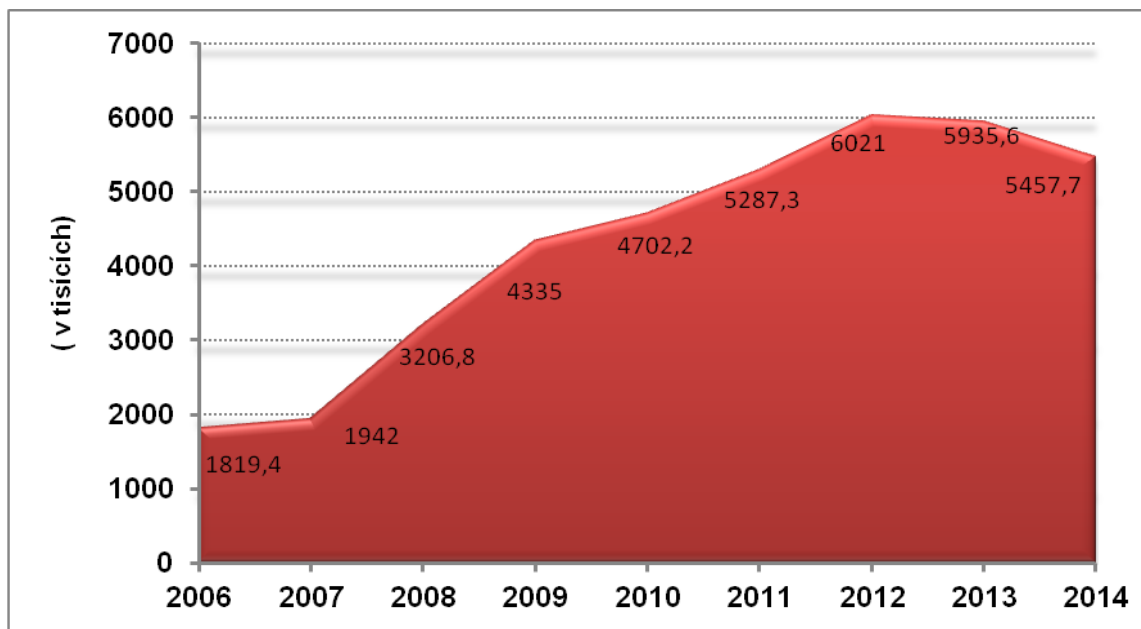
Zdroj: vlastní zpracování podle: EUROSTAT. *Unemployment rate by sex*. [online]. 2014-12-11 [cit. 2015-02-01]. Dostupné na WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>.

Nejnižší mírou nezaměstnanosti se mohlo Španělsko chlubit v roce 2007. Jak je patrné z grafu 12, tak od roku 2007 do roku 2013 míra nezaměstnanosti stále rostla. V roce 2013 překročila hranici 26 procentních bodů. Rok 2014 byl prvním rokem od roku 2008, kdy míra nezaměstnanosti již dále nerostla, ale naopak se snížila o 1,6 % a dosáhla hodnoty 24,5 %. Kvartální vývoj míry nezaměstnanosti od roku 2013 do roku 2014 popisuje tabulka 12. Tento výsledek je třeba brát s rozvahou, jelikož mnoho lidí v posledních letech odchází za prací do zahraničí a zároveň dochází k odlivu pracovních sil, které před rokem 2008 do Španělska imigrovaly za prací (a to zejména za prací v sektoru stavebnictví a průmyslu).

Velmi pomalu se snižující nezaměstnanost brání zásadnímu nárůstu domácí poptávky. Španělsko má zásadní problém s vytvářením pracovních míst. Je zcela zřejmé, že reforma

pracovního trhu z roku 2012 nemá dostatečný efekt a pracovní trh není dostatečně pružný. Reforma trhu práce z roku 2012 je blíže popsána v kapitole 3.2.1.5.

Graf 13: Vývoj počtu nezaměstnaných ve Španělsku v letech 2006 – 2014 (data vždy ze 4. kvartálu daného roku, v tisících)



Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: National results: Unemployed persons*. [online]. [cit. 2015-01-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=4117>>.

Problémem, se kterým se země potýká, je především nezaměstnanost mající příčinu ve strukturálních faktorech, kterých je opravdu mnoho. Jedním z negativních jevů je nerovnováha trhu práce mezi zaměstnanci pracujícími na dobu určitou a zaměstnanci pracujícími na dobu neurčitou. Mezi těmito dvěma skupinami existují diametrální rozdíly v nákladech na propouštění, což vede u zaměstnavatelů k preferenci smluv na dobu určitou a následnému omezování výdajů na vzdělávání zaměstnanců.

Pozornost je třeba věnovat větší podpoře vědy a výzkumu společně se zlepšením systému vzdělávání. Nutnost dalších reforem trhu práce je tedy zcela zřejmá.

Tabulka 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku v jednotlivých kvartálech roku 2013 a 2014 (v %)

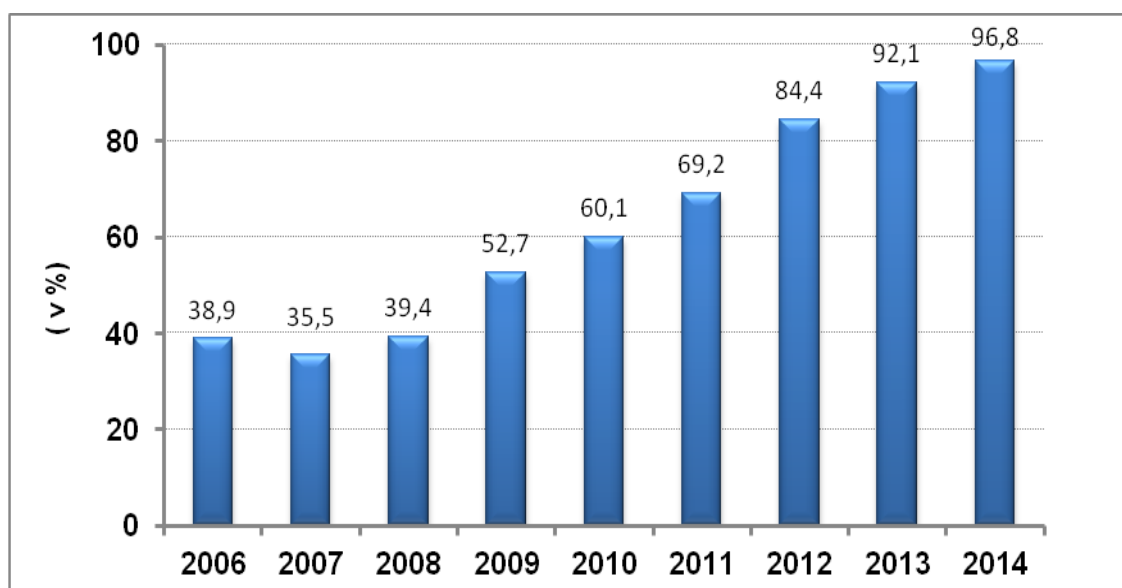
	Míra nezaměstnanosti (v %)
1. Q 2013	26,94
2. Q 2013	26,06
3. Q 2013	25,65
4. Q 2013	25,73
1. Q 2014	25,93
2. Q 2014	24,47
3. Q 2014	23,67
4. Q 2014	23,70

Zdroj: vlastní zpracování podle: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Results by Autonomous Community: Unemployed persons*. [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=4247>>.

4.1.4 ANALÝZA VEŘEJNÉHO DLUHU ŠPANĚLSKA

Veřejný dluh Španělska od roku 2009 do roku 2014 prudce roste, což je zřejmé z grafu 14. Je patrné, že země se stále potýká s důsledky krize, kdy dochází k zadlužení sektoru veřejných financí. Tendence rostoucího veřejného dluhu dokresluje situaci celého hospodářství. Nezaměstnanost roste, počet ekonomicky aktivních lidí klesá, produkce klesá, příjmy z výběru daní klesají a výdaje státu rostou.

V roce 2010 činil veřejný dluh 60,1 % HDP, čímž země nedodržela Maastrichtská kritéria stanovující maximální hranici 60 % HDP.

Graf 14: Vývoj veřejného dluhu vůči HDP ve Španělsku v letech 2006 - 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle: BANCO DE ESPAÑA. *Boletín estadístico*. [online]. 453 s. (PDF). [cit. 2015-01-12]. Dostupné na WWW: <http://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/BoletinEstadistico/14/Fich/be_julio2014_en.pdf>. ISSN 1579-8631.

Země vykázala ve třetím čtvrtletí roku 2014 veřejný dluh 96,8 % HDP. Kvartální vývoj veřejného dluhu ve Španělsku v letech 2013 a 2014 zachycený v tabulce 13 naznačuje, že rok 2015 bude i nadále v rostoucím trendu pokračovat. Hrozí, že veřejný dluh se v roce 2015 vyšplhá k rekordní úrovni 100 % HDP.

Tabulka 13: Kvartální vývoj veřejného dluhu vůči HDP ve Španělsku v letech 2013 – 2014 (v %)

	Veřejný dluh vůči HDP (v %)
1. Q 2013	88,5
2. Q 2013	90,6
3. Q 2013	91,8
4. Q 2013	92,1
1. Q 2014	94,9
2. Q 2014	96,4
3. Q 2014	96,8

Zdroj: vlastní zpracování podle: BANCO DE ESPAÑA. *Boletín estadístico*. [online]. 453 s. (PDF).

[cit. 2015-01-12]. Dostupné na WWW:

<http://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/BoletínEstadístico/14/Fich/be_julio2014_en.pdf>. ISSN 1579-8631.

4.1.5 ANALÝZA ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ŠPANĚLSKA

Španělsko vykazuje ve sledovaném období 2008 - 2014 záporné saldo obchodní bilance (viz tabulka 14). Tento nepříznivý stav se země snaží zčásti kompenzovat příjmy z turistiky. Celkový pokles vývozu i dovozu nastal v důsledku finanční krize v roce 2009. V tomto roce však meziročně kleslo saldo obchodní bilance o 50,9 % na hodnotu - 46.226 mil. EUR. V následujícím období až do roku 2014 došlo k oživení zahraničního obchodu. Dovoz neustále převyšuje vývoz. Deficit obchodní bilance postupně od roku 2011 klesá, ale neustále je v záporných číslech.

Pro zahraniční obchod byl od roku 2008 nejpříznivější rok 2013. Došlo k meziročnímu nárůstu vývozu o 4,3 % a meziročnímu poklesu dovozu o 2,2 %. Deficit obchodní bilance se snížil na hodnotu - 16.532 mil. EUR.

Tabulka 14: Vývoj obchodní bilance Španělska v letech 2008 – 2014 (v mil. EUR)

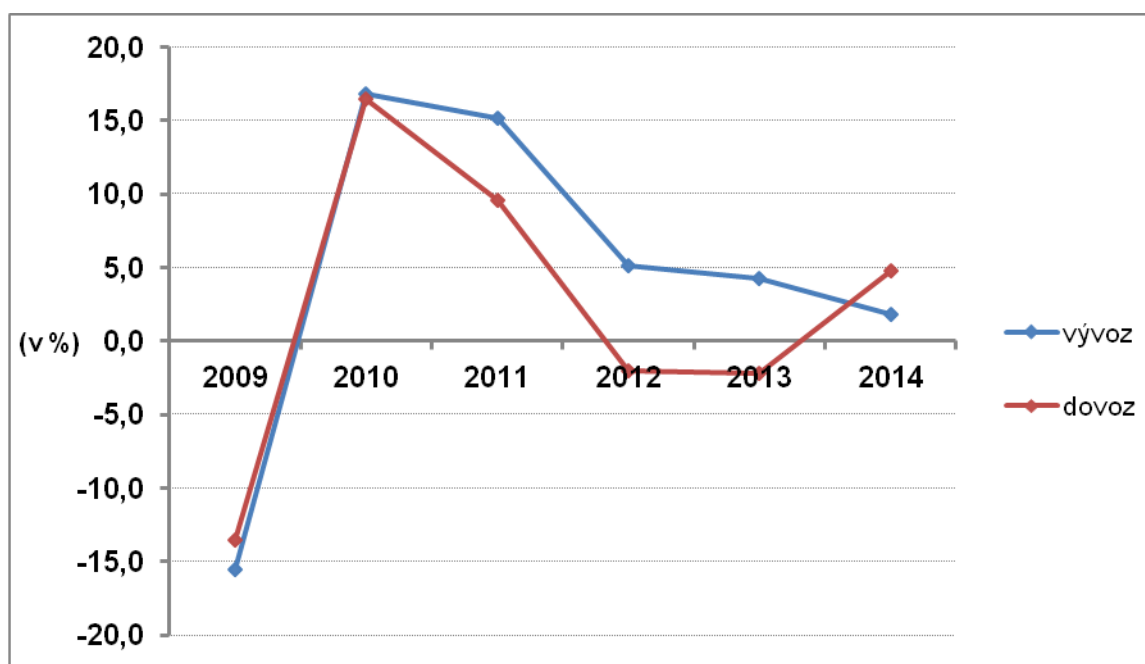
	Vývoz	Dovoz	Saldo
2008	189 227	238 387	- 94 159
2009	159 889	206 116	- 46 226
2010	186 780	240 055	- 53 275
2011	215 230	263 140	- 47 910
2012	226 114	257 945	- 31 831
2013	235 814	252 346	- 16 532
2014⁸⁾	240 034	264 506	- 24 471

Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE ECONOMIA Y COMPETITIVIDAD. *Informe Mensual de Comercio Exterior*. [online]. 46 s. (PDF). [cit. 2015-0125]. Dostupné na WWW: <<http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/comercio-exterior/estadisticas-informes/PDF/estadisticas-comercioexterior/comex%20diciembre%202014/Informe%20de%20Comercio%20Exterior%20-%202014-12.pdf>>.

Graf 15 je důkazem toho, že od roku 2010 do roku 2014 vývoz Španělska meziročně narůstal, avšak tempo růstu se postupně zpomalovalo (v roce 2014 činila meziroční změna vývozu 1,8 %). Naproti tomu dovoz meziročně klesal v letech 2012 a 2013.

Rok 2014 by dle předběžných odhadů španělského Ministerstva hospodářství a konkurenceschopnosti měl pro zemi znamenat zhoršení. Deficit obchodní bilance by měl narůst k hodnotě - 24.471 mil. EUR.

⁸⁾ Předběžný odhad dle Ministerstva hospodářství a konkurenceschopnosti Španělska. [48]

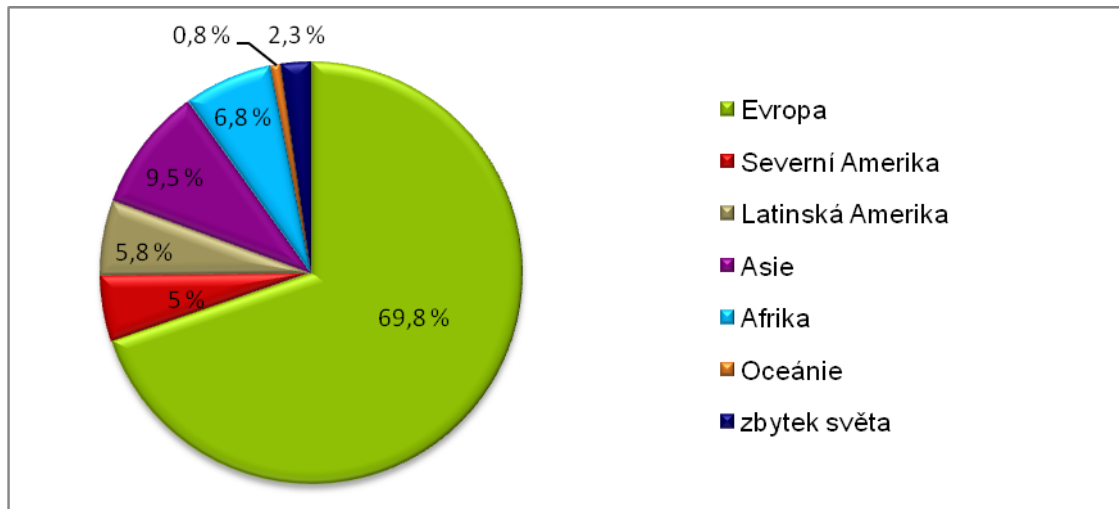
Graf 15: Meziroční změna vývozu a dovozu Španělska v letech 2009 – 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE ECONOMIA Y COMPETITIVIDAD. *Informe Mensual de Comercio Exterior*. [online]. 46 s. (PDF). [cit. 2015-0125]. Dostupné na WWW: <<http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/comercio-exterior/estadisticas-informes/PDF/estadisticas-comercioexterior/comex%20diciembre%202014/Informe%20de%20Comercio%20Exterior%20-%202014-12.pdf>>.

Hlavním obchodním partnerem Španělska je EU. Dle předběžných odhadů španělského Ministerstva pro hospodářství a konkurenceschopnost by objem španělských vývozů do zemí EU měl v roce 2014 činit 69,8 %. Vývoz je koncentrován do pěti zemí - Francie (15,7 %), Německa (10,4 %), Portugalska (7,5 %), Itálie (7,2 %) a Velké Británie (6,9 %). K hlavním exportním artiklům patří stroje a zařízení, potraviny, nápoje, tabák, automobily a chemické výrobky.

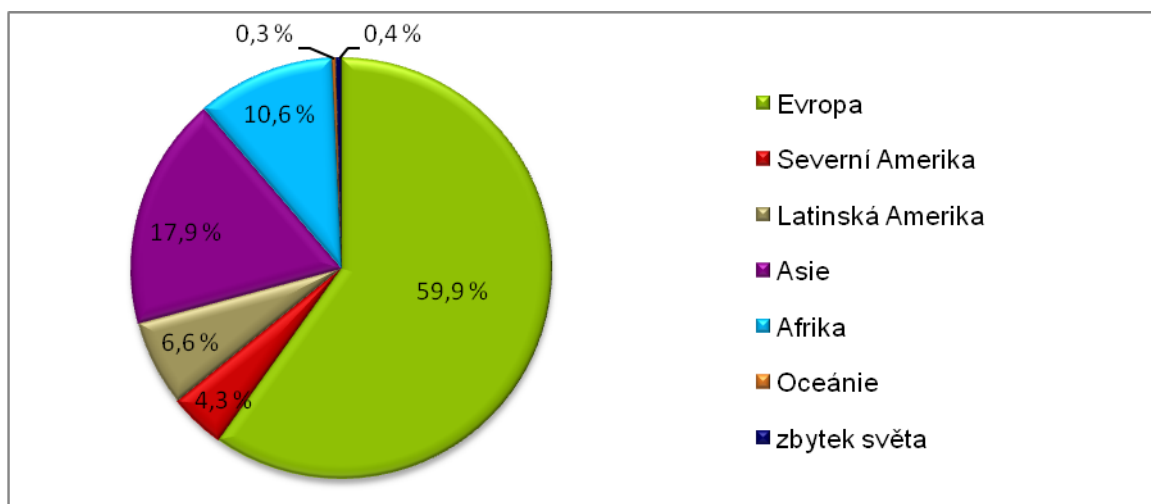
Celkem 59,9 % španělského dovozu zboží pocházelo v roce 2014 také ze zemí Evropské unie – především z Německa (12,1 %), Francie (11 %). Další významné dovozy se uskutečňovaly z Asie a to zejména z Číny (7,5 %). Dominují dovozy produktů energetiky, strojů a zařízení a chemických výrobků.

Graf 16: Teritoriální struktura vývozu Španělska v roce 2014 (v %)



Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE ECONOMIA Y COMPETITIVIDAD. *Informe Mensual de Comercio Exterior*. [online]. 46 s. (PDF). [cit. 2015-0125]. Dostupné na WWW: <<http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/comercio-exterior/estadisticas-informes/PDF/estadisticas-comercioexterior/comex%20diciembre%202014/Informe%20de%20Comercio%20Exterior%20-%202014-12.pdf>>.

Graf 17: Teritoriální struktura dovozu Španělska v roce 2014 (v %)



Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE ECONOMIA Y COMPETITIVIDAD. *Informe Mensual de Comercio Exterior*. [online]. 46 s. (PDF). [cit. 2015-0125]. Dostupné na WWW: <<http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/comercio-exterior/estadisticas-informes/PDF/estadisticas-comercioexterior/comex%20diciembre%202014/Informe%20de%20Comercio%20Exterior%20-%202014-12.pdf>>.

4.2 PODMÍNKY PODNIKÁNÍ VE ŠPANĚLSKU

4.2.1 NÁROČNOST ZALOŽENÍ NOVÉHO PODNIKU VE ŠPANĚLSKU

Podmínky pro zahájení podnikání jsou dle Světové banky ve Španělsku relativně dobré. Světová banka hodnotí celou řadu ekonomických ukazatelů majících vliv na podnikatelské prostředí (například dobu vyřízení všech nutných registračních procedur, počet potřebných registračních procedur na příslušných úřadech, finanční náklady spojené se založením firmy a další). Dle tohoto hodnocení se Španělsko umístilo na 33. místě z celkového počtu 189 hodnocených zemí. [14]

Průměrná doba potřebná k založení nového podniku ve Španělsku činí 3 dny. V roce 2013 se náklady související se založením nové firmy pohybovaly na hranici 464 EUR. [36]

Nejčastější a současně nejvhodnější formou podnikání, kterou lze doporučit, je společnost s ručením omezeným (Sociedad Limitada).

4.2.2 DAŇOVÉ PROSTŘEDÍ VE ŠPANĚLSKU

Základní charakteristika daňového prostředí je popsána v kapitole 3.3.6. Vláda v roce 2014 připravovala rozsáhlou a komplexní daňovou reformu, která vstoupí v platnost 1. 1. 2015. Cílem je zefektivnění vybírání daní, zjednodušení daňového systému, orientace daňového systému na podporu rozvoje ekonomiky, vytváření nových pracovních míst a teritoriální sjednocení pravidel. Mělo by dojít k omezení kompetencí autonomních oblastí, snížení sociálních a zdravotních odvodů, snížení výjimek apod.

Reformou dochází od ledna 2015 ke snížení daňové zátěže z příjmu fyzických a právnických osob. U daně z příjmu fyzických osob se snižuje minimální hranice na 20 % a maximální hranice na 47 %. Daň z příjmu právnických osob klesne na 28 %. Mělo by tedy dojít ke zvýšení zisku firem a navýšení spotřeby. [58]

4.2.3 ZVYKLOSTI A REGULACE ŠPANĚLSKÉHO PRACOVNÍHO TRHU

Trh práce ve Španělsku je ve srovnání s jinými evropskými státy značně neflexibilní. Významnou roli na trhu práce mají díky své síle odbory. Je třeba brát v úvahu podstatný

vliv kolektivního vyjednávání zejména při určování platů. Všeobecně zavedeným pravidlem je, že mzdy jsou pravidelně navyšovány dle inflace.

Velká regulace španělského trhu práce je zřejmá. Za klíčové je možno považovat vysoké náklady na propouštění zaměstnanců a relativně velký nárok na placenou dovolenou, kterou nelze vykompenzovat finanční náhradou.

Odvod povinného pojištění za zaměstnance vychází z vyměřovacího základu. Výši minimálního a maximálního vyměřovacího základu v letech 2010 – 2015 zobrazuje tabulka 15.

Tabulka 15: Maximální a minimální vyměřovací základ ve Španělsku v letech 2011 - 2015 (v EUR)

	2011	2012	2013	2014	2015
Minimální vyměřovací základ (v EUR)	748,2	748,2	753	753	756
Maximální vyměřovací základ (v EUR)	3230,1	3262,5	3425,7	3597	3606

Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL.

Trabajadores: Bases de Cotización. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupné na WWW:

< http://www.segsocial.es/Internet_1/Trabajadores/CotizacionRecaudaci10777/Regimenes/RegimenGeneraldeLaS10957/TablasResumendebase9932/BasesdeCotizacion/index.htm>.

Sazby sociálního pojištění jsou rozdílné pro zaměstnance pracující na dobu určitou a zaměstnance pracující na dobu neurčitou. Sociální pojištění je v důsledku většího příspěvku na politiku zaměstnanosti vyšší u pracovníků zaměstnaných na dobu určitou.

Z vyměřovacího základu odvádí firma příspěvek na sociální pojištění za zaměstnance pracujícího na dobu neurčitou ve výši 29,9 % a zaměstnanec 6,35 %. Podrobný popis odvodů na sociální pojištění ve Španělsku platných v roce 2014 uvádí tabulka 16.

Tabulka 16: Sazby sociálního pojištění platné ve Španělsku v roce 2014.

	zaměstnavatel	zaměstnanec
Sociální zabezpečení	23,6 %	4,7 %
Příspěvek na vzdělávání pracovníků	0,6 %	-
Příspěvek do mzdového garančního fondu FOGASA	0,2 %	0,1 %
Příspěvek na politiku zaměstnanosti		
- Smlouva na dobu určitou	6,7 %	1,6 %
- Smlouva na dobu neurčitou	5,5 %	1,55 %

Zdroj: vlastní zpracování podle: MINISTERIO ESPAÑA DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL.

Trabajadores: Tipos de Cotización. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné na WWW:

<http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/CotizacionRecaudaci10777/Regimenes/RegimenGeneraldeS10957/TablasResumendebase9932/TiposdeCotizacion/index.htm>.

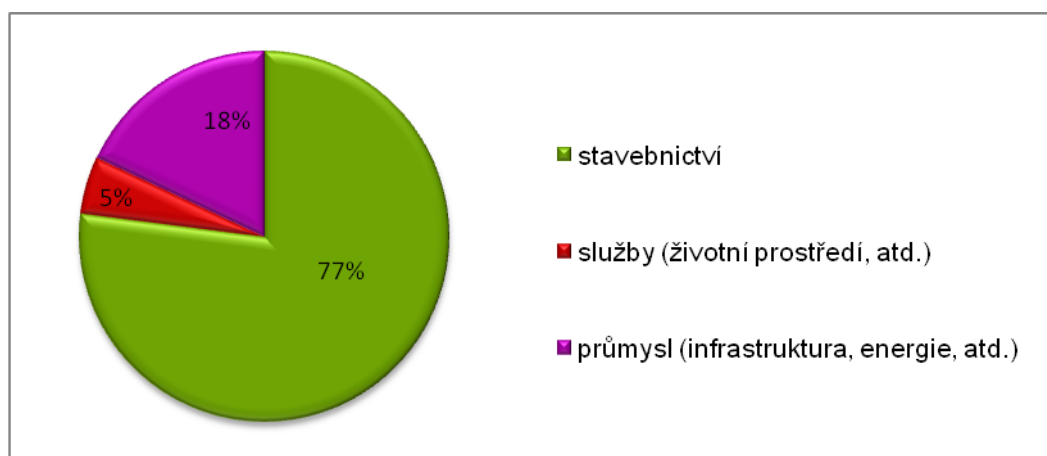
4.3 ANALÝZA VLIVU HYPOTÉČNÍ KRIZE NA KONKRÉTNÍ ŠPANĚLSKÉ SPOLEČNOSTI PŮSOBÍCÍ VE STAVEBNICTVÍ

K analýze vlivu hypotéční krize byla vybrána společnost ACS Group, která se v sektoru stavebnictví prezentuje jako lídr na španělském trhu.

Společnost ACS Group svými rozsáhlými aktivitami pokrývá všechny kontinenty. Mezi hlavní oblasti zájmu patří stavebnictví, průmysl a služby. Jak dokazuje graf 18, stěžejním odvětvím, jež se podílí na celkovém ročním obrátu firmy, je právě stavebnictví.

Společnost se podílí také na rozvoji klíčových průmyslových sektorů jako infrastruktura a energie. Průmysl se na celkovém ročním obrátu společnosti v roce 2013 podílel 18 %. Z oblasti služeb se společnost zaměřuje na správu přístavů, národní i mezinárodní dopravu, aktivity spojené se zachováním životního prostředí a služby v oblasti přístavní logistiky.

Graf 18: Podíl jednotlivých odvětví na celkovém ročním obrátu společnosti ACS Group v roce 2013 (v %)



Zdroj: vlastní zpracování podle: ACS GROUP. *Annual report of ACS Group 2013*. [online]. 617 s. (PDF). [cit. 2014-12-29]. Dostupné na WWW: <http://www.grupoacs.com/ficheros_editor/File/03_accionistas_inversores/03_informe_anual/2013/annual_report_acs_group_2013.pdf>.

Tento podnik zaměstnával v roce 2014 přes 210 tisíc zaměstnanců, z nichž více jak 33 tisíc byli absolventi vysokých škol. Roční obrat činil 34.881 mil. EUR. Roční obrat se od roku 2012 pohybuje nad hranicí 34 milionů EUR, z toho tvoří méně jak 20 % objem obchodů v tuzemsku a nad 80 % objem obchodů v zahraničí.

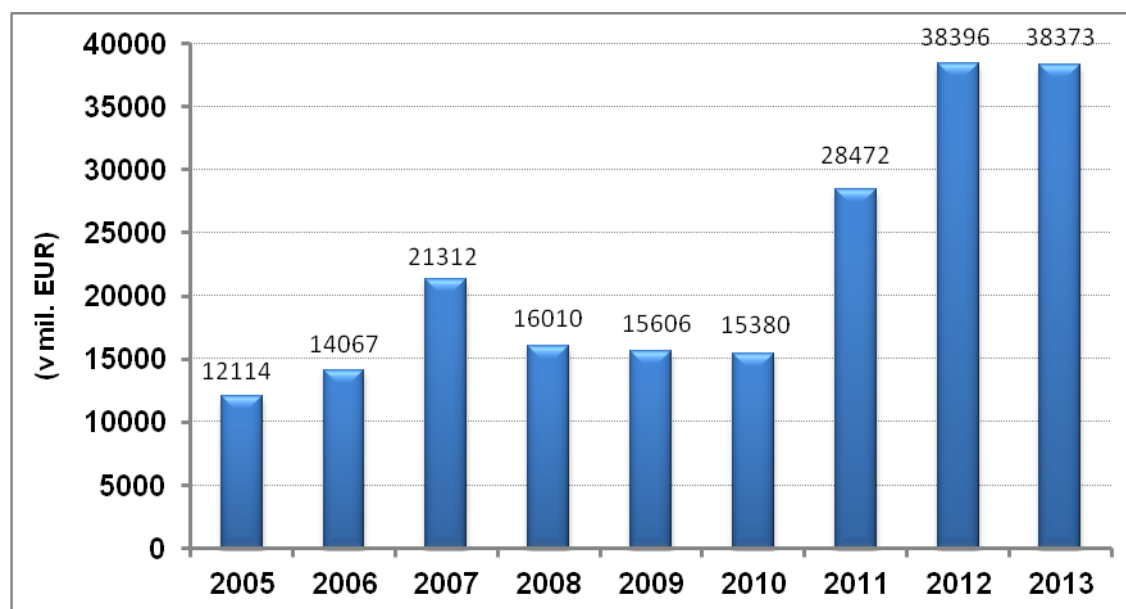
Tabulka 17: Vývoj počtu zaměstnanců společnosti ACS Group v letech 2004 - 2013

	2004	2005	2006	2007	2008
Počet zaměstnanců	107 748	113 273	123 652	144 919	141 002
	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zaměstnanců	142 176	138 542	162 262	161 865	157 689

Zdroj: vlastní zpracování podle: ACS GROUP. *Annual report of ACS Group 2004 - 2013*. [online]. [cit. 2014-12-29]. Dostupné na WWW: <http://www.grupoacs.com/index.php/en/c/investorrelations_annualreport>.

Počet zaměstnanců společnosti od roku 2007 do roku 2009 rostl. V období mezi roky 2008 a 2010 došlo ke snížení počtu zaměstnanců oproti roku 2007. To potvrzuje tabulka 17, z níž je zřejmé, že k největšímu poklesu zaměstnanců od začátku hypotéční krize došlo v roce 2010.

Graf 19: Roční obrát společnosti ACS Group v letech 2005 - 2013 (v mil. EUR)



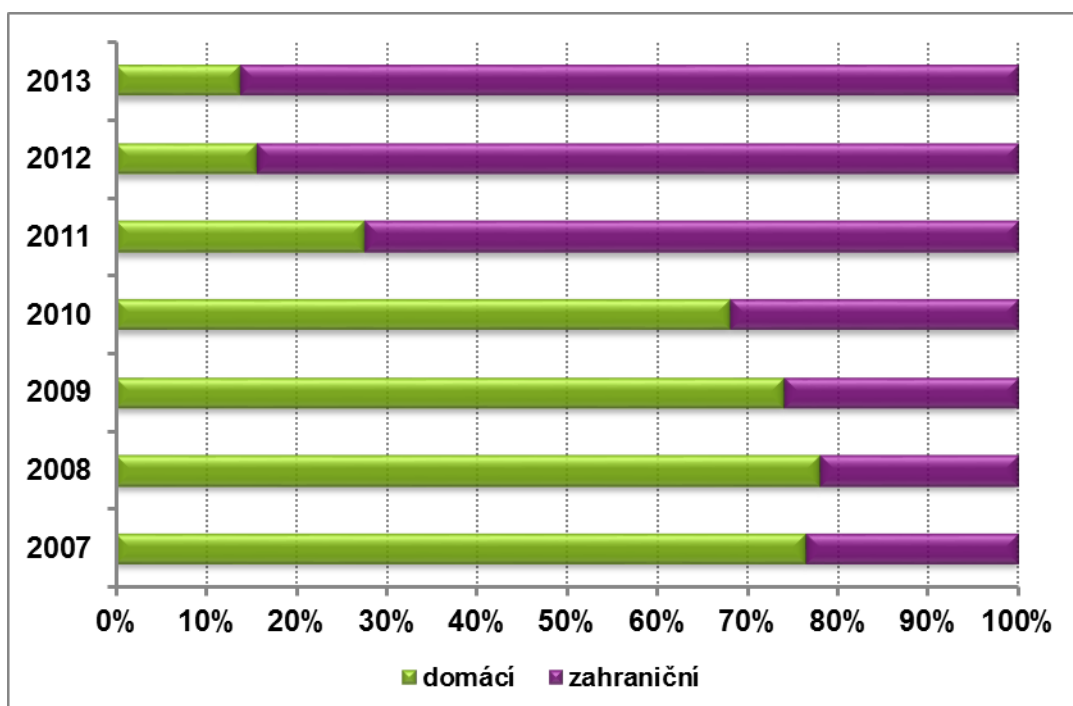
Zdroj: vlastní zpracování podle: ACS GROUP. *Annual report of ACS Group 2005 - 2013*. [online]. [cit. 2014-12-29]. Dostupné na WWW: <http://www.grupoacs.com/index.php/en/c/investorrelations_annualreport>.

V roce 2008 společnost ACS Group zaznamenala znatelný meziroční propad celkového obrátu firmy o téměř 25 %. Firma přišla o velkou část svých zakázek v oblasti výstavby bytových domů a kancelářských prostor. Došlo k utlumení stavební činnosti ve Španělsku. Pokles celkového ročního obrátu pokračoval i v letech 2009 a 2010, což je patrné z grafu 19. Firma znatelně pocítovala důsledky hypotéční krize, která v té době zasáhla plošně všechny společnosti působící v tomto oboru.

Nejcitelněji tedy finanční krize zasáhla společnost ACS Group v roce 2010, kdy roční obrat klesl na 15,38 mld. EUR a počet zaměstnanců na 138,5 tisíc.

Je potřeba však zdůraznit, že společnost ACS Group tuto krizi dokázala překonat velmi dobře a udržet si své dobré postavení na trhu. Firma učinila zásadní strategická rozhodnutí, jež dopomohla k opětovnému posílení firmy. Stěžejní z nich bylo mezinárodní rozšíření společnosti a přesunutí stavební a průmyslové činnosti ve velkém rozsahu do zahraničí – zejména do USA a asijských zemí.

Graf 20: Poměr domácích a zahraničních tržeb na celkovém ročním obrátu společnosti ACS Group v letech 2007 - 2013 (v %)



Zdroj: vlastní zpracování podle: ACS GROUP. *Annual report of ACS Group 2007 - 2013*. [online].

[cit. 2014-12-30]. Dostupné na WWW:

<http://www.grupoacs.com/index.php/en/c/investorrelations_annualreport>.

Rok 2011 se pro firmu vyvíjel mimořádně příznivě. Počet zaměstnanců se zvýšil a překročil hranici 162 tisíc. Roční obrat v roce 2011 meziročně vzrostl o více jak 85 % na 28,5 mld. EUR, z toho tvořilo přibližně 27,5 % objem obchodů v tuzemsku a 72,5 % objem obchodů v zahraničí. Graf 20 je jasným potvrzením skutečnosti, že společnost ACS Group zaměřila svou činnost na zahraniční trhy. Podíl tržeb plynoucích ze zahraničí se od roku 2012 do současnosti překlenul přes hranici 80 procentních bodů.

Společnost ACS Group je typickým příkladem velké španělské společnosti, která překonala krizi díky zakázkám mimo EU (Latinská Amerika, Asie, Blízký východ) a dokázala se prosadit na mezinárodních trzích.

5. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

5.1 ZHODNOCENÍ VÝVOJE A AKTUÁLNÍHO STAVU ŠPANĚLSKÉ EKONOMIKY

Za sledované období od roku 2007 do roku 2014 došlo k výrazným změnám v ekonomickém vývoji Španělska. Ještě v roce 2007 se zdálo, že do té doby nepřerušovaný hospodářský růst země nemůže nic zastavit. Avšak již v průběhu roku 2008 se situace vlivem hypotéční krize zcela obrátila a ekonomický rozvoj země nebyl v následujících letech nikterak příznivý.

Došlo ke kolapsu realitního trhu. Zkrachovalo obrovské množství společností, ze stavebního odvětví zmizelo neuvěřitelných 115 tisíc podnikajících subjektů. Desítky tisíc lidí přišly o pracovní místo. Těžké období zažívaly španělské banky i samotná vláda, která se snažila najít lék ve formě zavedení různých opatření na podporu umírající ekonomiky.

Hrubý domácí produkt ve sledovaném období klesal. Došlo k alarmujícímu nárůstu nezaměstnanosti (bez práce je čtvrtina ekonomicky aktivních osob) a veřejného dluhu. Saldo obchodní bilance je neustále v záporných číslech. Ukazuje se, že zavedené reformy a opatření k oživení ekonomiky jsou stále nedostatečné.

Aktuální výsledky z roku 2014 a prognózy na rok 2015 ukazují a slibují nepatrné zlepšení. Za to je možné považovat i stagnaci, tedy další neprohlubování hospodářskému propadu. Jde především o mírný meziroční nárůst HDP, zastavení strmé tendence v navyšování míry nezaměstnanosti. Negativní výsledky naopak vykazuje veřejný dluh, který neustále roste. Za nepříznivé je možné v současnosti považovat i deflaci.

Z analýzy vlivu hypotéční krize na hospodaření vybrané společnosti působící v sektoru stavebnictví ve Španělsku vyplynulo, že roční obrat společnosti se vlivem recese v letech 2008 až 2010 snižoval a celkově došlo k útlumu stavební činnosti. S touto situací se společnost dokázala velmi dobře vypořádat a v dalším období došlo k opětovnému hospodářskému růstu podniku. Společnost je možné zařadit mezi typické velké španělské firmy, které překonaly krizi díky zakázkám mimo EU a svému umu prosadit se na mezinárodních trzích. Potvrdilo se, že recese zasáhla podniky ve Španělsku výrazně.

Tabulka 18: Shrnutí vývoje a aktuálního stavu v roce 2014 vybraných makroekonomických ukazatelů ve Španělsku

	Vývoj v období 2008 - 2013	Aktuální stav v roce 2014
HDP	<p>Meziroční propady míry růstu reálného HDP (s výjimkou roku 2010). HDP na obyvatele v PPS pod průměrem států EU27.</p> <p>Klíčová odvětví podílející se na tvorbě HDP – sektor služeb (rostoucí trend podílu) a sektor průmyslu (relativně stabilní podíl).</p> <p>Stavební sektor – prudký pád o polovinu.</p>	<p>Meziroční nárůst HDP.</p> <p>Klíčové odvětví podílející se na tvorbě HDP – sektor služeb (rostoucí trend) a sektor průmyslu.</p> <p>Sektor stavebnictví – mírný meziroční nárůst.</p>
Nezaměstnanost	Prudký nárůst, výrazně nad průměrem států EU 27.	Mírný meziroční pokles – zastavení rostoucího trendu.
Inflace	<p>Rok 2008 – prudký nárůst</p> <p>Rok 2009 – prudký pád (deflace)</p> <p>Roky 2010 a 2011 – zvyšování</p> <p>Roky 2012 a 2013 – mírný pokles (dezinflace).</p>	Deflace
Veřejný dluh	Prudký růst	Pokračující rostoucí trend (hrozí překročení hranice 100 % HDP).
Obchodní bilance	<p>Do roku 2011 – rostoucí deficit.</p> <p>Rok 2012 a 2013 – deficit se mírně snižuje (záporné saldo).</p>	Meziroční navýšení deficitu (saldo v záporných číslech).

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 ZHODNOCENÍ HLAVNÍCH FAKTORŮ A STĚŽEJNÍCH ODVĚTVÍ OVLIVŇUJÍCÍCH EKONOMICKÝ ROZVOJ ŠPANĚLSKA

Na tvorbě HDP se ve Španělsku největší mírou podílí sektor služeb. Jeho rozhodující složkou je velkoobchod a maloobchod. Stabilním pilířem a zdrojem příjmů do státního rozpočtu je cestovní ruch. Za nejperspektivnější oblast ze sektoru služeb je možné považovat obor informačních a komunikačních technologií.

Průmysl má na tvorbě HDP druhý nejvýznamnější podíl. V porovnání se službami je to však o více jak čtyřikrát méně. Nosnými obory jsou elektřina, voda, plyn, potraviny, nápoje, tabák, zpracování ropy, automobilový a chemický průmysl.

Nezanedbatelným odvětvím ve Španělsku, podílejícím se na tvorbě HDP, je stavebnictví. To bylo před vypuknutím hypotéční krize jedním z největších tahounů ekonomického rozvoje Španělska a hlavním zdrojem zaměstnanosti v zemi. Analýza prokázala, že stavební sektor byl zcela zásadně negativně ovlivněn hypotéční krizí. Stavební činnost byla utlumena, stavba nových i rozestavěných objektů téměř zastavena. Španělsko disponuje enormním počtem volných nemovitostí, o něž není mezi obyvateli zájem. Tento sektor se stále nachází v hluboké recesi, ze které by mohla Španělsku pomoci vládní podpora přímého bydlení, investic do rekonstrukcí, využívání pronájmů a veřejných zakázek.

Aktuálně na ekonomický rozvoj Španělska působí mnoho činitelů. Bohužel makroekonomická analýza poukázala na neblahou skutečnost, že na hospodářský rozvoj působí více negativních faktorů nežli pozitivních. Tento fakt dokresluje špatnou ekonomickou situaci země. Shrnutí těch nejdůležitějších, pozitivních i negativních faktorů působících na ekonomický rozvoj Španělska, shrnuje tabulka 19.

Tabulka 19: Shrnutí nejvýznamnějších faktorů pozitivně a negativně ovlivňujících ekonomický rozvoj Španělska v období 2013 – 2014

Negativní faktory	Pozitivní faktory
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokles zahraniční poptávky; ▪ Snižování reálné výše příjmů obyvatelstva; ▪ Utlučená domácí spotřeba; ▪ Nízké maloobchodní tržby; ▪ Neflexibilní trh práce; ▪ Vysoké náklady na rušení pracovního místa; ▪ Velká síla odborů a kolektivního vyjednávání; ▪ Strukturální nezaměstnanost; ▪ Neefektivní systém vybírání daní; ▪ Přetrvávající recese stavebního průmyslu; ▪ Přetrvávající zadlužení domácností; ▪ Zvýšení poměru nesplacených hypoték; ▪ Přetrvávající krize úvěrů; ▪ Určování cen bytů dle posudků odhadců (často nadhodnocených); ▪ Nárůst nákladů na bydlení; ▪ Propad životní úrovně; ▪ Státní zadluženost. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozvoj informačních a komunikačních technologií; ▪ Pozitivní vývoj v turistice; ▪ Nárůst poptávky po nemovitostech k přímému bydlení (nikoli k investičním spekulacím); ▪ Poptávka cizinců po nemovitostech; ▪ Pozitivní vývoj automobilového průmyslu; ▪ Investice do rozsahu a kvality dopravní infrastruktury; ▪ Růst chemického průmyslu – růst vývozu chemických výrobků; ▪ Sanace bankovního systému.

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 ZHODNOCENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ŠPANĚLSKA

Obecně je možné na základě získaných dat konstatovat, že podnikatelské prostředí ve Španělsku není v současné době zcela optimální. Země se nachází v recesi, která bude s největší pravděpodobností zemí rezonovat ještě v následujících letech. Pokles spotřeby a tržeb je neblahým trendem odrážejícím se v hospodaření španělských firem. Při rozhodování o předmětu a místě podnikání je třeba velké obezřetnosti.

Začínající podnikatel má na výběr široké spektrum právních forem podnikání i oborů, ve kterých je možné se angažovat. Mzdové náklady na sociální pojištění zaměstnance jsou relativně dobré (v porovnání s ČR nižší). Náklady na propouštění zaměstnance jsou naopak obrovské a pro firmy dosti demotivující. Je třeba mít na paměti významný vliv odborů a kolektivního vyjednávání.

Důležitými a svým způsobem specifickými faktory, majícími vliv na podnikatelské prostředí ve Španělsku, jsou různé reformy a opatření, které provádí vláda za účelem oživení ekonomiky a zlepšení podnikatelského prostředí v zemi. Ty mohou paradoxně znepříjemnit podnikání v tomto státě a být tedy negativním faktorem působícím na podnikatelské prostředí, které mohou činit nepřehledným a nestabilním.

V souvislosti s reformami je třeba zmínit rozsáhlou daňovou reformu, která vstoupí v platnost v roce 2015. Důležitou reformou, jež zasáhla do podnikání, byla reforma trhu práce v roce 2012. Trh práce čeká v dalších letech další reforma, která by se měla začít připravovat v roce 2015.

6. ZÁVĚR

Na celkovou situaci španělské ekonomiky je třeba nahlížet komplexně a v širších souvislostech. Aktuální stav španělské ekonomiky nelze pochopit ani analyzovat, aniž by nedošlo k objasnění předešlého ekonomického vývoje. U ekonomiky Španělska to platí o to více, že se stále ještě potýká s důsledky hypotéční krize, jež se na ekonomickém rozvoji země začala odrážet od roku 2008.

Španělský ekonomický zázrak, jak je obecně nazýváno období růstu země před vznikem hypotéční krize, se obrátil v hlubokou ekonomickou recesi země. Nemovitostní cenová bublina splaskla, následovala krize úvěrů, recese ve stavebnictví s návazností na celou ekonomiku. Z tohoto fatálního vývoje ve Španělsku je třeba se poučit, aby bylo v budoucnu možné podobný špatný scénář odvrátit.

Španělská ekonomika prochází těžkým obdobím. Špatná ekonomická situace se odráží i v makroekonomických ukazatelích. Země se potýká s vysokou nezaměstnaností, rostoucím veřejným dluhem, krizí ve stavebnictví, deficitem zahraničního obchodu, atd.

Snadné a rychlé řešení španělské nepříznivé ekonomické situace neexistuje a je jasné, že národní hospodářství se bude ke kladným makroekonomickým hodnotám vracet jen velmi pomalu. Nabízí se otázka, jak dlouho může toto zotavování trvat.

Uskutečněné reformy a úsporná opatření Španělsku sice dopomohly zastavit strmý ekonomický pád, ale je bezesporu nutné v ozdravném úsilí dále pokračovat. Bohužel některé vládou provedené reformy nebyly příliš účinné a nepřinesly tudíž očekávaný pozitivní efekt.

Oživení ekonomiky je prozatím nedostačující a pro zemi je do budoucna zásadní, aby neslevila ze svých priorit a pokračovala ve směru vedoucím k překonání krize. Jak úspěšné v tomto záměru Španělsko bude, se ukáže v následujících letech.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie a skripta

- [1] BENEŠ, Vlastislav. *Španělsko a Španělé*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2000. 156 s. ISBN 80-7169-952-7.
- [2] BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-24-5.
- [3] EVAN, Tomáš. *Chapters of European Economic History*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2014. 182 s. ISBN 978-80-246-2814-1.
- [4] HART-DAVIS, Adam a kol. *Dějiny – Velký obrazový průvodce historií lidstva od úsvitu lidské civilizace po současnost*. 1. vydání. Praha: Knižní klub, 2009. 612 s. ISBN 978-80-242-2488-6.
- [5] HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 709 s. ISBN 80-7179-891-6.
- [6] HOLMAN, Robert. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 424 s. ISBN 978-80-7179-861-3.
- [7] CHACÓN, Elvira, Martínéz a kol. *Economía Española*. 2. vydání. Barcelona: Editorial Ariel, S.A., 2009. 485 s. ISBN 978-84-344-4557-4.
- [8] JINDRA, Jiří. *Mezinárodní obchod*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola hotelová, 2004. 158 s. ISBN 80-86578-36-4.
- [9] KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-3199-5.
- [10] MACH, Miloš. *Makroekonomie II*. 3. vydání. Slaný: Melandrium, 2001. 367 s. ISBN 80-86175-18-9.
- [11] SAMUELSON, Paul a NORDHAUS, William. *Ekonomie*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1992. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.
- [12] SANZ, José, Mária, Serrano. *De la crisis económica en España y sus remedios*. 1. vydání. Zaragoza: Prentas Universitarias de Zaragoza, 2011. 129 s. ISBN 978-84-15274-92-6.

- [13] ŠRONĚK, Ivan. *Kultura v mezinárodním podnikání*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2001. 168 s. ISBN 80-247-0012-3.
- [14] THE WORLD BANK. *Doing Business 2015*. Washington: International Bank for Reconstruction and Development, 2014. 331 s. ISBN 978-1-4648-0351-2.
- [15] TOMEŠ, Zdeněk a kol. *Hospodářská politika: 1900-2007*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 262 s. ISBN 978-80-7400-002-7.

Internetové, legislativní a jiné zdroje

- [16] ACS GROUP. *Annual report of ACS Group 2004 - 2013*. [online]. [cit. 2014-12-29]. Dostupné na WWW: <http://www.grupoacs.com/index.php/en/c/investorrelations_annualreport>.
- [17] BANCO DE ESPAÑA. *Boletín estadístico*. [online]. 453 s. (PDF). [cit. 2015-01-12]. Dostupné na WWW: <http://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/BoletinEstadistico/14/Fich/be_julio2014_en.pdf>. ISSN 1579-8631.
- [18] BANCO DE ESPAÑA. *Sobre el Banco*. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.bde.es/bde/es/secciones/sobreebanco/>>.
- [19] BUCHTELE, Tomáš. Politická situace v Baskicku a její kořeny. *Mezinárodní politika*, 2001, č. 8/01, s. 48. ISSN 0543-7962.
- [20] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *O ČNB: Kritéria konvergence*. [online]. [cit. 2014-09-12]. Dostupné na WWW: <https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html>.
- [21] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *HDP – Metodika*. [online]. 2013-22-05 [cit. 2014-12-10]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_%28hdp%29>.
- [22] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace, míra inflace - metodika*. [online]. 2014-26-02 [cit. 2014-12-10]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace>.

- [23] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Práce a mzdy – metodika*. [online]. 2013-04-04 [cit. 2014-09-26]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/gender_pracemzdy-metodika>.
- [24] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika*. [online]. 2012-11-01 [cit. 2012-11-18]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>.
- [25] DAVYS, Barry. *Spanish Tax Facts 2014 and 2013 - How am I taxed in Spain?* [online]. [cit. 2014-20-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.expatsfinancialadvicespain.com/#!spanish-tax-facts-2013/c24ps>>.
- [26] DREAMER, Bill. *Companies in Spain: The Types of Business Entities for Creating Companies in Spain*. [online]. 07-03-2014 [cit. 2014-24-10]. Dostupné na WWW: <http://spainexpat.es/spain/information/types_of_business_entities_in_spain>.
- [27] ESTECHA, Antonio. *Escudo de España*. [online]. [cit. 2014-28-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.estecha.com/escudo-heraldica.htm>>.
- [28] EUROSKOP. *Španělská ETA vyhlásila trvalé příměří*. [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/38/18116/clanek/spanelska-eta-vyhlasila-trvale-primeri>>.
- [29] EUROSTAT. *Eurostat: About Eurostat*. [online]. 2012-10-11 [cit. 2012-10-11]. Dostupné na WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/about_eurostat/introduction>.
- [30] EUROSTAT. *General Government gross debt*. [online]. 2014-12-11 [cit. 2014-10-15]. Dostupné na WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&plugin=1>>.
- [31] EUROSTAT. *HICP - inflation rate*. [online]. 2014-12-11 [cit. 2015-05-01]. Dostupné na WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1%5D%20a%20%5Bhttp://www.ecb.europa.eu/stats/monetary/rates/html/index.en.html>>.
- [32] EUROSTAT. *Monthly minimum wages*. [online]. 2015-02-18 [cit. 2015-01-24]. Dostupné na WWW: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_mw_cur&lang=en>.

- [33] EUROSTAT. *Purchasing power parities*. [online]. [cit. 2014-15-11]. Dostupné na WWW: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>.
- [34] EUROSTAT. *Unemployment rate by sex*. [online]. 2014-12-11 [cit. 2015-02-01]. Dostupné na WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>.
- [35] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *ECB: Úloha Evropské centrální banky*. [online]. [cit. 2014-09-13]. Dostupné na WWW: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/mission_eurosys.cs.html>.
- [36] EVROPSKÁ KOMISE. *Zahájení podnikání*. [online]. [cit. 2014-12-18]. Dostupné na WWW: <http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_cs.htm>.
- [37] GREENE, Paul. *Rates and allowances 2014*. [online]. [cit. 2014 18-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.spainaccountants.com/rates.html>>.
- [38] HOLÝ, Dalibor. ČSÚ: *Změna výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti*. [online]. 2013-08-11 [cit. 2014-09-20]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti20121107>.
- [39] HORSKÁ, Barbora. *Kořeny baskického nacionalismu. Mezinárodní politika*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2005, č. 4. Ročník XXIX. ISSN 0543-7962.
- [40] INFORMAČNÍ STŘEDISKO OSN V PRAZE. *Mezinárodní organizace práce (ILO)*. [online]. [cit. 2014-09-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=116>>.
- [41] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Building Construction Statistics*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxi/tabla.do?path=/t07/a081/a1998/11/&file=ei92001.px&type=pcaxis&L=1>>.
- [42] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Estadística del Padrón Continuo*. [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=3216>>.
- [43] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Industrial Companies Survey. CNAE 2009*. [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/dynt3/inebase/en/index.html?padre=420&dh=1>>.

- [44] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Mortgages*. [online]. [cit. 2014-20-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=3216>>.
- [45] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: National Accounts*. [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft35/p008&file=inebase&L=1>>.
- [46] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: National results: Unemployed persons*. [online]. [cit. 2015-01-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=4117>>.
- [47] INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *INEbase: Results by Autonomous Community: Unemployed persons*. [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=4247>>.
- [48] MINISTERIO ESPAÑA DE ECONOMIA Y COMPETITIVIDAD. *Informe Mensual de Comercio Exterior*. [online]. 46 s. (PDF). [cit. 2015-01-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/comercio-exterior/estadisticas-informes/PDF/estadisticas-comercioexterior/comex%20diciembre%202014/Informe%20de%20Comercio%20Exterior%20-%202014-12.pdf>>.
- [49] MINISTERIO ESPAÑA DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL. *Trabajadores: Bases de Cotización*. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/CotizacionRecaudaci10777/Regimenes/RegimenGeneraldeLaS10957/TablasResumendebase9932/BasesdeCotizacion/index.htm>.
- [50] MINISTERIO ESPAÑA DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL. *Trabajadores: Tipos de Cotización*. [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné na WWW: <http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/CotizacionRecaudaci10777/Regimenes/RegimenGeneraldeLaS10957/TablasResumendebase9932/TiposdeCotizacion/index.htm>.
- [51] MINISTERIO ESPAÑA DE FOMENTO. *Valor tasado de la vivienda*. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.fomento.gob.es/BE2/?nivel=2&orden=35000000>>.

- [52] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Příjmy a životní úroveň: Minimální mzda od 1. 1. 2015*. [online]. 2014-10-24 [cit. 2015-01-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/19457>>.
- [53] SAGARDOY, Iñigo. *Employment and employee benefits in Spain: overview*. [online]. 2013-11-01 [cit. 2014-11-19]. Dostupné na WWW: <<http://us.practicallaw.com/8-503-1479?q=&qp=&qo=&qe=#a209427>>.
- [54] SANTANA, Esther, Gonzáles. *Spain's labour reforms: two years on, are they working?* [online]. 2014-02-17 [cit. 2014-11-18]. Dostupné na WWW: <<http://revolting-europe.com/2014/02/17/why-deregulated-labour-market-dont-create-jobs-case-of-spain/>>.
- [55] SCHELER, Hanspeter. *The European Central Bank – history, role and functions*. 1. vydání. Frankfurt am Main: ECB, 2004. 230 s. ISBN 92-9181-505-5.
- [56] SORIA, Jose. *El Ministerio: Nuevo impulso al sector industrial*. [online]. 2014-09-16 [cit. 2014-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.minetur.gob.es/esES/GabinetePrensa/NotasPrensa/2014/Paginas/20140916-agenda-industrializacion.aspx>>.
- [57] VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Protikrizová opatření ve vybraných zemích EU*. [online]. 31 s. (PDF). [cit. 2014-09-24]. Dostupné na WWW: <http://www.vupsv.cz/sites/File/knihovna/protikrizova_opatreni.pdf>.
- [58] ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V MADRIDU. *Souhrnná teritoriální informace Španělska*. [online]. 67 s. (PDF). [cit. 2014-11-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/spanelsko.html>>.

8. PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1: Státní vlajka Španělska

Zdroj: ESTECHA, Antonio. *Escudo de España*. [online]. [cit. 2014-28-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.estecha.com/escudo-heraldica.htm>>.



PŘÍLOHA 2: Státní znak Španělska

Zdroj: ESTECHA, Antonio. *Escudo de España*. [online]. [cit. 2014-28-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.estecha.com/escudo-heraldica.htm>>.

